

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA OBČANSKÉHO PRÁVA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

POSTAVENÍ A ČINNOST SOUDNÍHO EXEKUTORA

Konzultant

JUDr. Petr Smolík, Ph.D.

Diplomant

Iva Kožuská

Krátká 143

686 01 Uherské Hradiště

OBSAH

1. ÚVOD.....	3
2. VÝVOJ EXEKUČNÍHO PRÁVA.....	6
2.1. Právo římské.....	6
2.2. Středověké právo.....	7
2.3. Osvícenský absolutismus, rok 1895, konec R-U monarchie.....	8
2.4. Období tzv. První republiky.....	10
2.5. Poválečné Československo, období nesvobody, samostatný stát.....	11
3. PROFESE SOUDNÍHO EXEKUTORA V ZAHRANIČÍ, MEZINÁRODNÍ UNIE SOUDNÍCH EXEKUTORŮ.....	12
4. PRINCIPY EXEKUČNÍHO ŘÍZENÍ.....	16
4.1. Překážka litispendence a ustanovení § 129 EŘ.....	17
5. EXEKUTOR.....	17
5.1. Kdo se může stát exekutorem?.....	18
5.1.1. Exekutorská zkouška.....	21
5.2. Zástupce exekutora, zaměstnanci exekutora.....	22
5.3. Povinnost mlčenlivosti soudního exekutora.....	23
5.4. Povinnost součinnosti třetích osob.....	24
5.5. Náklady exekuce a odměna exekutora.....	28
5.6. Exekutorská samospráva.....	30
5.7. Centrální evidence exekucí.....	31
6. ČINNOST EXEKUTORA.....	32
6.1. Obecná ustanovení provádění exekucí soudním exekutorem.....	32
6.2. Exekuční činnost.....	34
6.2.1. Provedení exekuce.....	34
6.2.2. Zahájení exekuce.....	35
6.2.3. Náležitosti návrhu na nařízení exekuce.....	36
6.2.4. Exekuce na majetek spadající do SJM.....	37
6.2.5. Postup po doručení návrhu na exekuci.....	38
6.2.6. Provádění exekuce.....	43
6.2.7. Způsoby provedení exekuce.....	45

6.2.8. Odklad exekuce a kdy je možný.....	52
6.2.9. Zastavení exekuce.....	53
6.2.10. Věci nepodléhající exekuci a tzv. nezabavitelné částky.....	53
6.3. Přiměřené použití OSŘ.....	55
6.4. Rozhodování o právech třetích osob.....	56
6.5. Povaha úkonů exekutora.....	57
6.6. Vývoj počtu exekucí v ČR a úspěšnost soudních exekutorů při vymáhání judikovaných pohledávek.....	58
7. OSOBNÍ BANKROT – ÚČINNÉ KLADIVO NA DLUŽNÍKY?.....	59
8. ZÁVĚR.....	60

1. Ú v o d

Společenské změny spočívající v přechodu naší společnosti k demokracii, právnímu státu a tržnímu hospodářství jsou zákonitě spojeny se změnami v řízení a správě společenských procesů. Od počátku lidské existence vyžadují mezilidské vztahy dodržování určitých pravidel chování, přičemž plnění závazků vždy patřilo k základním pravidlům lidské slušnosti. Mnozí si však vykládají demokracii dle vlastních představ a neplacení dluhů považují za osobní hrdinství. Neplatiči se stávají hrozbou společnosti, podnikatelů a také státu. V takových případech je stanovení a vynucování pravidel chování státem nezbytností.

Právní řád České republiky, resp. tehdejší Československé republiky, zaznamenal po roce 1989 obrovskou legislativní smršť. Rozsáhlý restituční a privatizační proces uskutečňovaný na základě nových zákonů, vedly k nárůstu počtu soudních sporů na několikanásobek do té doby obvyklého počtu. Popsané transformační změny se staly spolu s nárůstem zločinnosti příčinou výrazného prodloužení trvání soudních sporů, takže obvyklá délka civilních sporů ve fázi nalézacího řízení i fáze výkonu rozhodnutí, dosáhla v průměru tří let.¹

Tyto všeobecně známé a po dlouhá léta neřešené potíže související s výkonem rozhodnutí narostly na počátku 90. let v přímé souvislosti s obnovenou a dříve neznámou autonomií jedince a s rozvojem podnikání do nevídaných rozměrů. Skutečnost, že se nelze domoci práva v době přiměřené, či dokonce vůbec, se projevuje nejen nekázní podnikatelů v hospodářském životě, ale i poklesem důvěry občanů ve stát jako takový.

Čeští zákonodárci se v průběhu let 1999 – 2001 pokusili napomoci řešení této palčivé otázky novou právní úpravou, která spatřila světlo světa v podobě zákona č. 120 z r. 2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (Exekuční řád) a o změně dalších zákonů, jenž jako celek vstoupil v účinnost ke dni 1. září 2001. Náš právní řád tak byl posílen o další právní instrument posilující pozici věřitelů.

---

¹ Mikšovský, P.: Zákon o soudních exekutorech a ex. činnosti – Komentář. I. vydání, IFEC s.r.o., 2001, str. 6

Hlavním smyslem zákona je napomoci budování právního státu, zlepšit vynutitelnost práva, výrazně zefektivnit vymahatelnost pohledávek a vyklízení neoprávněně užívaných bytů a nebytových prostorů. Exekuční řád upravuje postavení soudních exekutorů, jejich samosprávu a exekuční činnost.

Základní myšlenkou při přípravě zákona č. 120/2001 Sb. bylo to, že stát by neměl vykonávat v oblasti nuceného výkonu rozhodnutí monopol a měl by, obdobně jako v jiných zemích, pověřit výkonem státní moci i soukromé osoby. Jedná se o významné prolomení dosavadního právního vývoje na území našeho státu, kdy exekuci, tj. „zákonem podloženou donucovací činnost postihující osobní i majetkovou sféru jedince“,² mohly provádět výlučně soudy.

Exekuční řád představuje zásadní průlom do současného stavu vymáhání práva. Právní řád České republiky nyní poskytuje věřiteli dvě možnosti, jak se domoci splnění vykonatelného rozhodnutí. Volba, pro kterou možnost se rozhodne, není snadná. Obě cesty mají svá pro a proti. Zvolit exekutora je jistě lákavé. Nový prvek v českém právním řádu si získal za krátkou dobu autoritu a někteří exekutoři dosahují ve své snaze, která je výrazně hospodářsky motivována, znamenitých úspěchů. Pro obvyklý postup, svěřit výkon rozhodnutí soudu, svědčí především náklady řízení, neboť soudní poplatek je mnohonásobně nižší než odměna exekutora, nemluvě o náhradě hotových výdajů a náhradě za ztrátu času.

Je pravdou, že v konečném důsledku by náklady exekuce měl hradit dlužník, obdobně jako soudní poplatek, ale již samotné právo exekutora požadovat na věřiteli zálohu, dosahující výše až 50% odměny a nákladů (v případě exekuce ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky), může objektivně mnohého věřitele od myšlenky obrátit se na soudního exekutora, odradit. Nemluvě o „nepříjemnosti“, nebude-li exekuce úspěšná.

Na druhou stranu je třeba říci, že velký význam pro rozvoj využití poměrně nákladného procesu exekuce prováděné soudními exekutory, má mimo rychlosti a efektivity práce exekutorů také ustanovení Exekučního

---

² Winterová, A. a kolektiv: Civilní právo procesní. II. vydání. Linde Praha a.s., 2002, str. 493

řádu, které stanoví, že soudní exekutoři sami rozhodují o způsobu provedení exekuce (s výjimkou vymáhání nepeněžitých plnění), což je z procesního hlediska pro věřitele mnohem výhodnější, než dnešní době již nevyhovující podmínka, aby oprávněný uvedl v návrhu na výkon rozhodnutí soudem i konkrétní způsob provedení exekuce a označil majetek, který bude exekucí postižen. Další nespornou výhodou exekučního řízení je skutečnost, že řízení nelze přerušit a nelze také podat návrh na obnovu exekučního řízení.

Dvě možné cesty, jak se domoci svého práva, vyvolávají samozřejmě možnost střetu řízení o výkon rozhodnutí dle OSŘ a řízení exekučního, prováděného podle Exekučního řádu, zejména s ohledem na procesní podmínku řízení, překážku věci zahájené – litispendenci. O této problematice pojednávám v části čtvrté diplomové práce.

Jak z uvedeného vyplývá, zůstává tedy plně v rozhodovací kompetenci věřitele, kterou ze dvou zmíněných cest si zvolí k vymožení svého nároku.

Tato práce si neklade za cíl popsat vyčerpávajícím způsobem všechny právní úpravy týkající se exekuční činnosti, které byly kdy platné na našem území, i když je ve stručnosti shrnuje, ale spíše popsat úpravu současnou se zaměřením na výklad postavení a činnosti soudního exekutora a její odraz v občanském soudním řízení České republiky. Porovnání s vývojem tohoto institutu u nás i v zahraničí, může být užitečné i de lege ferenda, tedy pro budoucí právní úpravy.

Ve své práci popisují některé základní odlišnosti obecné a zvláštní části Exekučního řádu, zamýšlím se nad řešením problému rozhodování o nákladech exekutora při zastavení exekuce, vyjadřuji se ke vztahu soudu a exekutora, k některým kontroverzním ustanovením zákona, jakým je např. ustanovení o povinné součinnosti třetích osob ve vztahu k exekutorovi (zejména se jedná o § 33 odst. 4 EŘ, kterým je advokátům uložena povinnost sdělit exekutorovi údaje o svých majetkových vztazích s povinným), či k nepříliš šťastné provázanosti s občanským soudním řádem. V kapitole sedmé pojednávám o institutu tzv. osobního bankrotu, jež by se v případě legislativního schválení stal „konkurentem činnosti exekutora“ při vymáhání pohledávek.

2. Vývoj exekučního práva

2.1. Právo římské

Právní úprava exekučního řízení byla nejprve detailně upravena právem římským.

Ve třetí desce Zákona dvanácti tabulí se uvádí:

„Ti, kdo dluh řádně uznali nebo byli pro něj po právu odsouzeni, ať mají spravedlivou lhůtu k plnění třiceti dnů. Po marném jejím uplynutí následuje vložení ruky na ně. Věřitel ať je vede před soud. Nesplní-li dlužník to, k čemu byl odsouzen a nevznese-li na něco na soudě nikdo nárok, odved' jej, věřiteli, s sebou, svaž jej provazem nebo pouty o váze patnácti liber, ne více, ale – bude-li věřitel chtít – méně. Jestliže bude dlužník chtít, ať se živí ze svého. Jestliže se neživí ze svého, pak ten, kdo ho bude mít ve vazbě, ať mu dává libru mouky na den. Chce-li věřitel, ať se mu dává více. Po třech tržních dnech ať věřitelé dlužníka rozsekají na kusy „partis secanto“. Jestliže si vyseknou větší nebo menší díl, než jim náleží, ať jsou bez trestu“.³

Úprava tzv. personální exekuce, kdy dlužník ručil za nesplnění dluhu svou vlastní osobou, je v Zákoně dvanácti desek dle Romanistů svou krutostí ojedinělá.

Poeteliův zákon z roku 326 př.n.l. zakazuje: „prodat insolventního dlužníka (neschopného platit) do otroctví (trans Tiberim), mít jej v okovech nebo jej usmrtit, či dokonce rozsekát!“⁴ Zákon naopak dovozoval věřiteli přinutit dlužníka k nuceným pracím, jež musel vykonávat do doby, než si dluh odpracoval.

Majetková exekuce, zavedená praetorem Publiem Rutiliem, doplnila exekuci osobní až v posledním století republiky. Bylo na věřiteli, který druh exekuce pro vymožení své pohledávky zvolil.

Lex Julia (Juliův zákon) z roku 17 př.n.l. umožnil dlužníkovi odvrátit osobní exekucí tím, že věřiteli dobrovolně postoupil celý svůj majetek, který se pak

³ Schelleová, I.: Exekuční řízení. I. vydání. Eurounion, s.r.o., 1998, str. 13

⁴ tamtéž

zpeněžil. Zákon poté dlužníkovi poskytl „dobrodiní zachování občanské cti, a nabude-li znovu majetek, dobrodiní být odsouzen jenom k tomu, co nepotřebuje k takové výživě, aby netrpěl nouzí“.⁵

Římské právo zavedlo ve svém pozdním vývoji majetkovou exekuci singulární, tedy na jednotlivé dlužníkovy věci, ta nejprve existovala jako exekuce výjimečná, později v době Justiniánské, jako exekuce pravidelná.

2.2. Středověké právo

Exekuční proces dle zemského práva byl ve středověku ovládán zásadou formálnosti. U majetkové exekuce se rozlišovalo, zda je jejím předmětem věc movitá či nemovitá, celé řízení bylo velmi složité, rozdělené do šesti na sebe navazujících stupňů, které nebylo možno vynechat:

„Prvním úkonem v rámci zahájeného exekučního řízení byla *úmluva* - upomínka, kterou adresoval oprávněný povinnému a vyzýval ho, aby dobrovolně splnil povinnost, která byla obsažena v soudním nálezu. Úmluva musela být provedena do 3 let a 18 neděl, tj. v zemských letech. Pokud se tak nestalo, tak oprávněný svůj nárok ztratil. V případě, že úmluva byla neúčinná, následoval *zvod*, což bylo uvedení oprávněného ve statek povinného, který byl povinný vydat nebo zaplatit peněžitou částku, přičemž se povinný měl hojit na uvedené nemovitosti (statku). V této etapě exekučního řízení se však ještě nejednalo o přechodu držby. Držitel tedy nadále zůstal povinný. V případě, že se jednalo o exekuci na vydání statku, tato končila *obranným listem*, což byla úřední výzva povinnému od úřadu nejvyššího purkrabího, aby prosouzený statek vydal. V případě, že povinný neuposlechl, hrozil mu trest smrti za odboj právu. U exekučního řízení na vyplacení peněžitě částky následovalo po svodu *panování*: Oprávněný musel třikrát navštívit s komorníky od zemských desek statek povinného, shromáždil poddané a rychtáře a oznámil jim, že si bude brát tolik obilí a dobytka, kolik je třeba na zaplacení úroků ze sumy, kterou vysoudil. Předposledním úkonem v rámci exekuce na zaplacení peněžitě částky bylo *odhádání*, což byl úředně provedený odhad nemovitosti dlužníka, aby se zjistila jeho hodnota v poměru k prosouzené částce, kterou

⁵ Schelleová, I.: Exekuční řízení. I. vydání. Eurounion, s. r.o., 1998, str. 14

povinný dosud nezapltil. Posledním exekučním stupněm bylo *vdědění*, kdy oprávněný za přítomnosti komorníků shromáždil poddané, přijal od nich slib poddanosti (člověčenství) a symbolicky před jejich zraky spálil došek ze střechy stavení, aby tak doložil své právo skutečného vlastníka, který může statek nejen užívat, ale i zničit. Povinný se v této fázi již nemohl bránit, protože jakýkoli odpor by byl považován za odboj (odporování právu).⁶

Koldínův zákoník (1579), kodex městského práva, popisuje proces rychlejší a jednodušší, což bylo dáno především tím, že procesní právo u městských soudů bylo více ovlivněno právem římským a kanonickým.

2.3. Osvícenský absolutismus, rok 1895, konec R-U monarchie

Osvícenské reformy za panování císaře Josefa II. přinesly novou epochu vývoje procesního práva, a tím i exekučního řízení. Až do konce 18. století právní věda i právní praxe vycházely ze zásady „kde není žalobce, není soudce“, zásada projednací ani vyšetřovací zatím formulovány nebyly. Soudce byl tedy pojmán jako jakýsi pozorovatel střetu procesních stran, který při zjišťování skutkového stavu a tedy pochopitelně i při procesu dokazování zůstával nečinným. Soudce však přesto určitými oprávněními i v této oblasti disponoval. Dbal především o zákonnou formu procesního jednání. Z hlediska dokazování je pak především významné, že měl právo odmítnout důkazní prostředky, které byly bezvýznamné, neměly předepsanou formu, popřípadě byly nadbytečné nebo nepřipustné.

Koncepci zásady projednací a vyšetřovací vymezil ve své práci N.T. von Gonner.⁷ Podle Gonnera je možný dvojitý způsob úpravy pokud je o zjišťování skutkového stavu. Buď veškerá odpovědnost za shromáždění skutkového materiálu v určitém řízení leží pouze na procesních stranách a soud do této činnosti nezasahuje, anebo veškerou odpovědnost za objasnění skutkového stavu nese soud, který je k tomu vybaven potřebnými právními nástroji. První způsob úpravy odpovídá zásadě projednací, druhý pak zásadě vyšetřovací.

⁶ Schelleová, I.: Exekuční řízení. I. vydání. Eurounion, s. r.o., 1998, str. 14,15

⁷ Gonner : Handbuch des Deutschen gemeinen Prozesses, Erlangen, 1801, převzato z násl. publikace

Prosazení subjektivního soukromého práva⁸ je dle Gonnera základním a nejvyšším cílem procesu. Obě zásady zachovávají dispoziční volnost nositelů subjektivních soukromých práv tím, že ponechávají na jejich rozhodnutí, zda se budou domáhat svých práv u soudu a v jakém rozsahu.

Obecný soudní řád Josefa II. (1781) se stal na dlouhých sto let mezníkem ve vývoji občanského soudního řízení. Zákon zavedl důsledné rozlišování civilního a trestního procesu, civilní řízení bylo ovládáno zásadou dispoziční a projednací (viz výše), jakož i zásadou rovnosti stran před soudem. Ačkoliv Josefínský občanský soudní řád platil až do roku 1895, tedy do vydání nového exekučního řádu, po roce 1848 přece jen došlo k některým dílčím změnám.

Zákonem č. 67/1873 ř.z. bylo téhož roku zavedeno tzv. *upomínkové řízení*. Jeho podstata spočívala v tom, že žadatel poté, co podal neformální žádost a složil částku 200 zlatých, mohl soudu navrhnout vydání platebního rozkazu na žadatelova odpůrce, aniž by druhá strana musela být slyšena. Odpůrce byl povinen žadateli do 14 dní zaplatit jeho peněžitou pohledávku, resp. vydat určitou zastupitelnou movitost. Bránit se proti platebnímu rozkazu mohl odpůrce podáním tzv. odporu, v důsledku něhož se rozkaz zrušil.

Zákon č. 74/1887 ř.z. umožnil sociálně slabším vrstvám obyvatelstva vyloučit z exekuce řadu movitostí a zakázal exektovat odděleně příslušenství nemovitosti. Stejný význam měly předpisy vylučující z exekuce plat a jiné služební příjmy nepřesahující ročně původně 600 zlatých (zákon č. 74/1887 ř. z.), později 800 zlatých (zákon č. 75/1888 ř.z.) a u výslužného a obdobných příjmů 500 zlatých za rok. Uvalit exekuci na osobu bylo dále zakázáno pro směnečné a jiné peněžité nároky, nedotčeno zůstalo ustanovení zákona č. 34/1834 ř. z. o oprávnění zadržet osobu podezřelou z útěku. Účinnost omezení exekuce (stanovením věcí nepodléhajícím exekuci a nezabavitelných částek) nebylo možné vyloučit smlouvou ani jiným právním úkonem.

---

⁸ Macur, J.: Zásada projednací v civilním soudním řízení. Masarykova universita, 1997, str.15

Dalším důležitým mezníkem ve vývoji procesního práva a tím i práva exekučního byl rok 1895, v němž byla vydána řada předpisů upravujících jednotlivá stádia civilního řízení, organizaci a složení soudů.

Zákony z roku 1895 - jurisdikční norma s uvozovacím zákonem (zákony č. 110/1895 ř. z. a č. 111/1895 ř. z.), nový **civilní soudní řád** s uvozovacím zákonem (zákony č. 112/1895 ř. z. a č. 113/1895 ř. z.) a nový **exekuční řád** s uvozovacím zákonem (zákony č. 78/1896 r. z. a č. 76/1896 ř.z.). Všechny uvedené normy nabyly účinnosti 1. ledna 1898.

Zásada legálního pořádku se v exekučním řízení udržela i nadále. V účinnosti zůstaly předpisy omezující exekuci na plat zaměstnanců (pracujících jak ve veřejných, tak v soukromých službách).

Zákonem č. 104/1912 ř.z. byla výše nezabavitelné částky nepodléhající exekuci u obou kategorií zaměstnanců zvýšena na 2000 Korun, u exekuce na odpočivné, na 1200 Korun ročně. Byl-li vymáhán nárok na výživné ze zákona, byla částka stanovena na 600 Korun ročně. Výčet věcí (movitostí) nepodléhajících exekuci pro peněžité pohledávky, zůstal v novém Exekučním řádu stejný jako v dřívějších úpravách.

2.4. Období tzv. První republiky

Zákon č. 11/1918 Sb. „Recepční norma“, byl prvním zákonem nově vznikuvšího Československého státu. Na jeho základě byly převzaty všechny stávající zemské a říšské zákony a současně i soustava samosprávných, státních a obecních úřadů. V českých zemích došlo k recepci rakouského a na Slovensku a v Podkarpatské Rusi uherského právního řádu. Tím byl nastolen stav tzv. právního dualismu, jenž existoval ve všech právních odvětvích, tedy i v oblasti procesního práva. Od počátku zde však byla snaha o jeho unifikaci.

V roce 1922 začaly komise v Praze a Bratislavě pracovat na jednotném civilním kodexu, jeho osnovu předložily Ministerstvu unifikací v roce 1928. Na

jejím základě byl do roku 1931 vypracován definitivní text pod názvem „Návrh zákona o soudní příslušnosti a civilního řádu soudního“⁹. Návrh nového Exekučního zákona, jehož osnova vycházela z rakouských a nových československých právních předpisů, spatřil světlo světa v roce 1934. Bohužel, návrh zákona o soudní příslušnosti a civilním soudním řízení společně s osnovu občanského zákoníku, vláda nedokázala roku 1937 v Národním shromáždění prosadit, což se jí nepodařilo až do konce první republiky. Veškeré snahy o unifikaci procesního práva tak zůstaly nevyslyšeny.

2.5. **Poválečné Československo, období nesvobody, samostatný stát**

V poválečném Československu platily právní předpisy první republiky, které se až do roku 1950 v oblasti procesního práva v zásadních věcech nezměnily. Změny přinesl až revoluční **rok 1948, nová Ústava a vyhlášení tzv. právnícké dvouletky**, jenž probíhala v letech 1948-1950. Odborníci z Ministerstva spravedlnosti měli za úkol zlikvidovat dosavadní, buržoazní, právní řád a nahradit ho lepší, „socialistickou alternativou“. Právní smršť se dotkla civilního procesu jako jednoho z prvních právních odvětví. Přispěl k tomu mj. **Zákon o zlidovění soudnictví č. 319/1948 Sb.**, jenž vytvořil materiální předpoklady nové soudní organizace.

1. ledna 1950 vstoupila v účinnost nová úprava **občanského soudního řádu, zákon č. 142/1950 Sb.**, kterým došlo ke shrnutí celého občanského práva procesního (včetně exekučního řízení) do jednoho kodexu. Občanský soudní řád z roku 1950 platil do roku 1963.

V roce 1963 byl vydán do dnešní doby poslední platný **civilněprávní kodex**, kterým je **zákon č. 99/1963**. Exekuční řízení zákon zahrnul do části páté pod názvem „výkon rozhodnutí“. Občanský soudní řád z roku 1963 prošel složitým právním vývojem, byl mnohokrát měněn a doplňován, přičemž nejvíce novel zaznamenal po roce 1989, kdy bylo třeba právní úpravu přizpůsobit zcela jiným politickým, společenským a ekonomickým podmínkám.

---

⁹ Schelleová, I.: Exekuční řízení. I. vydání. Eurounion, s. r.o., 1998, str. 16

Exekučního řízení se dotkly až změny občanského soudního řádu zakotvené v novelou č. 519/1991 Sb. (viz znovuzavedení institutu dražby při prodeji věcí movitých i nemovitostí, znovuzavedení soudcovského zástavního práva na nemovitosti). Revoluční změnou však bylo přijetí zákona č. 120/2001 o soudních exekutorech a exekuční činnosti (Exekuční řád). Nově uzákoněná forma soudních exekutorů od 1. 9. 2001 se tak stala dlouho očekávaným rychlým prostředkem ochrany věřitelů v boji proti dlužníkům.

3. Profese soudního exekutora v zahraničí

Mezinárodní unie soudních exekutorů

Právní institut soudního exekutora (soudního vykonavatele), jenž má své kořeny v právu římském, byl v kontinentálním právním systému nejprve zaveden ve frankofonních oblastech Belgie a ve Francii. Jelikož tyto země svého času patřily mezi vlivné kolonizátory, byly pod vlivem koloniální podřízenosti obdobné úpravy přijaty v řadě dalších států střední a jižní Ameriky a Afriky.

Počátek právní úpravy exekuce ve Francii spadá již do patnáctého století, kdy francouzští králové ve snaze získat peníze na časté války, svěřovali za patřičný poplatek výkon některých úřadů soukromým osobám. Nezávislý výkonný úředník, který přetrval jak dobu revoluce, tak císařství, je hrozbou dlužníka dodnes. Rozsah jeho působnosti a oprávnění je však širší než např. v České republice nebo na Slovensku. Výkonný úředník provádí pro soud i jiné procesní úkony, zejména doručování písemností. Zabývá se soudním i mimosoudním vymáháním pohledávek a „spolu s dražebními odhadci má monopol na dražební prodej nemovitostí, na žádost soukromých osob vyhotovuje zajišťovací protokoly a může ve stanoveném rozsahu zastupovat strany při soudním jednání.“¹⁰ Uchazeč musí splňovat přísné podmínky osobní, zejména musí být bezúhonným

¹⁰ Popelík, M.: Svobodné povolání soudní vykonavatel – SP 1994, č. 1, str. 59 an.

občanem Francie nebo země Evropské unie, který nikdy nebyl souzen v trestním a disciplinárním řízení a nebyl v úpadku. K zajištění patřičné odbornosti je třeba, po dosažení právnického vzdělání v uceleném čtyřletém právnickém studiu nebo po absolvování jiné uznávané vysoké školy, projít dvouletou odbornou praxí v kanceláři soudního vykonavatele, pod dohledem Národní komory soudních vykonavatelů. Praxe je zakončena odbornou zkouškou a tak je úřad soudního vykonavatele postaven na roveň jiným právnickým povoláním jako je advokát nebo notář.

Úřad soudního vykonavatele ve Francii je předmětem „prodeje“, kdy jej lze převést na osobu, která splňuje všechny stanovené podmínky a podléhá schválení ministra spravedlnosti. „Cena úřadu“ je hodnotou, kterou výkonný úředník ručí za škody, které by mohl při výkonu úřadu způsobit.

Výkonný úředník není ve své činnosti vázán návrhy vymáhajících věřitelů, a protože je závislý na výsledku, používá v mezích platných předpisů prostředky, jež jsou dle jeho uvážení nejúčinnější. Jelikož je efektivita jejich práce při vymáhání pohledávek vysoká, obracejí se na tyto soukromé výkonné úředníky i státní úřady. Vymáhají tak i pohledávky státu za daňovými dlužníky.

V současnosti se uvažuje o vytvoření institutu soudních exekutorů také v nástupnických státech začleněných do bývalého východního bloku. Dochází zde ke stejným problémům s prosazováním práva, jaké byly po roce 1989 v tehdejší Československu a později v České republice. Představy o jejich postavení jsou různé – od soudních úředníků, zainteresovaných podílem na vymožení pohledávek, až po vymahače – živnostníky, jejichž postavení se dosti blíží postavení konfiskátorů – repo men, působících v některých státech USA.¹¹

Při přípravě zákona č. 120/2001 o soudních exekutorech a exekuční činnosti (Exekuční řád) byl autory zákona jako podklad použit zákon Národní Rady Slovenské republiky č. 233/1995 Zb.z., o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a

---

¹¹ Míkšovský, P.: Zákon o soudních exekutorech a ex. činnosti – Komentář. I. vydání, IFEC s.r.o., 2001, str. 8

doplnění dalších zákonov. Některé části slovenského zákona byly opsány úplně, jinde např. ohledně vlastního zahájení exekuce a dále pak v částech upravujících podrobněji jednotlivé způsoby provádění exekucí, byla naše úprava pojata odlišně. Důvodem určitých odlišností od slovenské právní úpravy, se stala zejména vazba na občanský soudní řád. Dlužno však říci, že na přemíře nejasností a nejednotných postupů při vymáhání práva přiznaného exekučním titulem, se podepsala zejména nepřesná úprava v exekučním řádu a jeho prováděcích předpisech a návaznost této normy na OSŘ.

V roce 1952 vytvořily profesní organizace soudních exekutorů mezinárodní organizaci nazvanou **Mezinárodní unie soudních exekutorů (vykonavatelů) – UIHJ**.¹² Sídlem organizace je Paříž, členy jsou profesní organizace ze zemí, v nichž jsou soudní exekutoři či vykonavatelé sdružení. Zastoupeny jsou státy z Evropy, Ameriky a Afriky. UIHJ sdružuje 55 zemí, Česká republika se stala řádným členem v prosinci 2002. Mezinárodní unie soudních exekutorů je také konzultativním členem Rady Evropy. V současnosti je její nejvýznamnější iniciativou, společně s orgány Evropských společenství, vytvoření evropského exekučního titulu. Ten by měl být vykonatelný ve všech pětadvaceti zemích Evropských společenství.

Česká komora soudních exekutorů s Mezinárodní unií soudních exekutorů – UIHJ úzce spolupracuje. Jak uvádí prezident komory JUDr. Podkonický,¹³ v současné době s ní řeší nepříjemný problém týkající se zastavování exekucí podle § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ a přiznávání nákladů vůči povinným či oprávněným.

V otázce, který z účastníků bude hradit náklady a odměnu exekutora v případě zastavení exekuce, neexistuje jednotný názor. V praxi dochází k tomu, že soudy rozhodují stejnou otázku pokaždé jinak, podle hesla „někdy oprávněný, někdy povinný“. Tím samozřejmě dochází k samotnému ohrožení spravedlnosti a smyslu práva, nemluvě o tom, že

---

¹² tamtéž

¹³ Podkonický, J.:Loni bylo nařízeno 155 tisíc exekucí. Konkurzní noviny, č. 5, 2005

není zachován požadavek právní jistoty.¹⁴ Soud přitom musí postupovat dle § 146 OSŘ a zkoumat, který účastník řízení zapříčinil zastavení exekuce. Problém nastává tam, kde exekutor pověřený provedením exekuce, zjistí, že povinný nemá žádný majetek. Soud poté vydá rozhodnutí, kterým uloží uhradit náklady exekuce (pro bezvýslednost exekuce zapříčiněnou insolventností dlužníka) nikoliv oprávněnému, ale povinnému. Jelikož povinný je zcela nemajetný, náklady nakonec hradí exekutor ze svého. „Soudní exekutor tak nejen konal exekuci zcela zdarma, ba ještě v ní ze své kapsy vynakládal prostředky na hotové výdaje, ale navíc má ještě obtížně řešitelný problém nedobytné pohledávky proti povinnému.“¹⁵

V ostatních zemích UIHJ dle Podkonického žádná podobná praxe neexistuje, o to horší postavení čeští exekutoři mají v tom, že tyto případy nemohou odmítat. Řada exekutorů považuje současný stav za neudržitelný, a proto již podala ústavní stížnost pro porušení zákona, zejména ustanovení Exekučního řádu o právu exekutora na spravedlivou odměnu. V případě, že u českých soudů neuspějí, jsou exekutoři odhodláni hájit svá práva u Evropského soudního dvora ve Štrasburku.

Z dikce zákona vyplývá, že soudní exekutor exekuční činností dosahuje zisku tím, že mu dle exekučního tarifu (vyhlášky č. 330/2001 Sb.) náleží odměna, náhrada za některé činnosti a náhrada za vynaložené náklady. Smluvní odměnu může s oprávněným sjednat jen s jeho souhlasem. Exekutor je tedy „podnikatelem“ pohybujícím se na regulovaném trhu, a to jednak určenou výší náhrady, kterou může účtovat a jednak tím, že nemůže s výjimkou uvedenou v § 30 EŘ odmítnout provedení exekuce pro oprávněného, který si ho zvolil.

Tento princip je třeba mít na mysli při rozhodování o nákladech exekutora při zastavení exekuce. Domnívám se tedy, že nelze připustit, aby náklady exekuce nesl exekutor ze svého jako své tzv. podnikatelské riziko, a že by tudíž Ústavní soud měl ústavní stížnosti pro porušení zákona, zejména ustanovení EŘ o právu na spravedlivou odměnu,

¹⁴ Roztočil, A.: Kdo má nést náklady soudního exekutora při zastavení exekuce pro její bezvýslednost, Právní rozhledy, č. 8, 2005

¹⁵ tamtéž

vyhovět. Navrhne-li to oprávněný, je totiž exekutor povinen provést exekuci i tehdy, je-li od počátku zřejmé, že nebude úspěšná.

4. Principy exekučního řízení

Na rozdíl od řízení o výkon rozhodnutí, vstupuje do exekučního řízení nový prvek, a to soudní exekutor. Jeho účast v exekučním řízení, vazby na soud, který exekuci nařídil, a jeho vztah k účastníkům si vyžádaly principiálně jinou úpravu. Principy exekučního řízení pak musejí být při nejasnosti některých ustanovení výkladovým vodítkem.

Exekuční řád je ve vztahu speciality k občanskému soudnímu řádu (§ 52 odst. 1 EŘ). Z toho pramení množství problémů, neboť úprava v exekučním řádu v jednotlivých procesních postupech na OSŘ nenavazuje. Vznikají pak hluchá místa a nejasnosti o přiměřeném použití obecné normy. Přesto lze použít osvědčená výkladová stanoviska používaná u výkonu rozhodnutí.

Exekuční řád pro nařízení exekuce (§44 odst. 2 EŘ) a pro rozhodnutí o námitkách proti příkazu k úhradě nákladů exekuce (§ 88 odst. 3 EŘ) stanoví soudu lhůtu 15 dnů. Jistota exekutora o konkrétním časovém horizontu, ve kterém bude o návrhu rozhodnuto, je jednou ze základních podmínek chodu jeho úřadu a tudíž řádného fungování exekučního řízení.

Exekuční řád také přísně vymezuje úkony, které v rámci exekuce dělá soud. Ten rozhoduje o nařízení exekuce, o místní příslušnosti, o podjatosti exekutora, o odkladu, o zastavení exekuce, o odvolání, o rozvrhu výtěžku při prodeji nemovitosti a podniku (a dalších nárocích určených dle § 66 odst. 3 a 4 EŘ), o ukládání pokut třetím osobám a námitkách proti příkazu k úhradě nákladů exekuce. Ostatní úkony a rozhodnutí, včetně volby způsobu exekuce, provádí exekutor bez jakékoliv součinnosti se soudem.

Soudní exekutor je jmenován do úřadu v místě sídla okresního soudu, nicméně je oprávněn působit na území celé České republiky. S přihlédnutím k tomuto principu a časté velké vzdálenosti sídel obou úřadů, byl zaveden systém oddělených spisů soudu a exekutora, ačkoliv např. jazykovým výkladem § 68 EŘ lze dospět k tomu, že zákonodárce měl namysli, že se spis mezi soudem a exekutorem bude předávat.

4.1. Překážka litispendence a ustanovení § 129 EŘ

V praxi často diskutovaným problémem je vztah již jednou zahájeného řízení o soudní výkon rozhodnutí dle OSŘ a řízení exekučního dle EŘ pro vymožení jedné a téže pohledávky. Druhým často řešeným problémem je pak další postup exekutora (exekučního soudu) při střetu výkonu rozhodnutí a provedení exekuce (byť pro tentýž exekuční titul).¹⁶

Oba shora uvedené případy jsou řešeny ustanovením § 129 EŘ. Je-li zahájen soudní výkon rozhodnutí, který zcela neuspokojil vymáhanou pohledávku, může oprávněný soud navrhnout nařízení exekuce, musí však (i ve stejném podání) požádat o formální souhlas soudu s nařízením exekuce, tento souhlas musí soud udělit a nelze se proti němu samostatně odvolat (jde o rozhodnutí upravující postup v řízení podle § 52 odst. 1 EŘ ve vazbě na ust. § 202 odst. 1 písm. a) OSŘ). V takovém případě pak nelze zastavit exekuci pro překážku předcházejícího neukončeného soudního výkonu rozhodnutí.

„Ustanovení § 129 je zákonnou výjimkou z překážky věci zahájené, resp. pravomocně rozsouzené a jeho smyslem a účelem je umožnit oprávněnému, aby navrhnul provedení exekuce dle EŘ právě v případech neskončených soudních výkonů rozhodnutí. § 129 EŘ tedy umožňuje, aby mezi stejnými účastníky v případě nuceného vymožení téhož práva, probíhala dvě řízení - jedno dle OSŘ a druhé dle EŘ. Důvodem je právě to, že exekuce podle EŘ postihuje generálně veškerý majetek dlužníka, tedy i majetek, který je předmětem soudního výkonu rozhodnutí.“¹⁷

Druhý zmíněný případ, tedy možnost střetu výkonu rozhodnutí dle OSŘ a řízení exekučního dle EŘ je třeba řešit tak, že se provede ta exekuce (či výkon rozhodnutí), který postihl majetek dlužníka dříve. Jestliže by pak byla pohledávka ve výkonu rozhodnutí uspokojena, zakládá tato skutečnost námitku povinného, resp. důvod pro částečné zastavení nařízení exekuce.

5. Exekutor

¹⁶ Veselý, J., Rakovský, A.: Vybrané otázky aplikace zákona č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (Exekuční řád). Bulletin advokacie, č. 11-12, 2002

¹⁷ tamtéž

5.1. Kdo se může stát exekutorem?

„Institut soudního exekutora, který je nově zřízen zákonem č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (Exekuční řád), je založen na principu, že jakákoliv činnost exekutora začíná tam, kde končí činnost soudu v nalézacím řízení, tj. vydáním pravomocného soudního rozhodnutí. Je-li toto rozhodnutí vykonatelné a povinnému uplynula lhůta k dobrovolnému splnění povinnosti, je možné na návrh oprávněné osoby uskutečnit exekuci. Zákon tedy deleguje část pravomoci soudu, a to výlučně tu, která je uplatňována po vydání autoritativního soudního rozhodnutí, příp. rozhodnutí jiného státního orgánu, na nezávislého a nestranného soudního exekutora. Pravomoc soudu, popř. jiných státních orgánů, i pro oblast vykonávacího (exekučního) řízení dle platné procesní úpravy obsažené v občanském soudním řádu, popř. zvláštních právních předpisech o exekuci správní a daňové, přitom zůstává nedotčena“.¹⁸

Soudním exekutorem může na rozdíl od likvidátora, dražebníka či správce konkurzní podstaty být pouze osoba fyzická (§ 1/1 EŘ), splňující předpoklady podle Exekučního řádu a kterou stát pověřil exekutorským úřadem. Exekutor vykonává činnost jako svobodné povolání, při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu, má postavení veřejného činitele (§ 4 EŘ). „Jeho zákonné postavení má smíšenou povahu – jednak jako vykonavatele nucených soudních výkonů a jiných rozhodnutí a zároveň osoby oprávněné k další činnosti v rozsahu zákona“.¹⁹ Stojí v čele exekutorského úřadu, jehož vedením ho stát pověřil (§ 1/1 EŘ), může však působit na území celé České republiky. Exekutorské úřady byly zřízeny v těch obcích, v nichž je sídlo okresního soudu. Sídlem exekutora je místo jeho kanceláře, jiné sídlo v obvodu tohoto soudu si exekutor může zvolit jen se souhlasem Komory. Ve funkci vykonavatele se jeho úkony považují za úkony soudu. Činnost exekutora je neslučitelná s jinou výdělečnou činností s výjimkou správy vlastního majetku, činnosti vědecké, pedagogické, literární a publikační, tlumočnické, znalecké a umělecké (§ 3/2 EŘ). Není vázán jiným rozhodnutím vydaným v jiném než exekučním řízení.

¹⁸ Hlavsa, P.: Exekuční řád s poznámkami a prováděcími předpisy. II. vydání. Linde Praha, a.s., 2004, str. 14

¹⁹ Novotný, P.: Exekuční řád – praktická příručka pro věřitele. I. vydání. Grada Publishing, s.r.o., 2001, str. 23

Exekutor je státem jmenovaná a zmocněná osoba k výkonu exekuční činnosti. Exekutora jmenuje a odvolává na návrh samosprávné organizace - Exekutorské komory České republiky - ministr spravedlnosti, a to do 1 měsíce od doručení návrhu Komory na jmenování exekutora do sídla v obvodu okresního soudu. Komora je ve svém návrhu vázána výsledkem výběrového řízení, který vyhlásí vždy, když se uvolní exekutorský úřad. Počet exekutorských úřadů je, obdobně jako v profesi notářské, omezen principem „numerus clausus“, o počtu těchto úřadů tak rozhoduje po vyjádření Komory výkonná moc (Ministerstvo spravedlnosti). V současné době vykonává úřad soudního exekutora již 119 osob. V uplynulých letech přibývalo ročně asi šest až sedm nových exekutorů.

V §9/1 EŘ se uvádí: „Exekutorem může být jmenován občan České republiky, který má:

- a) plnou způsobilost k právním úkonům
- b) získal úplné vysokoškolské vzdělání na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice
- c) je bezúhonný
- d) vykonal alespoň tříleté exekutorské praxe, a
- e) složil exekutorskou zkoušku.“

Předpoklady vstupu do exekutorského stavu jsou shodné s předpoklady vstupu do advokátského stavu nebo do justice. Podmínka získání vysokoškolského vzdělání na právnické fakultě je splněna i u osob, které jej získaly na vysoké škole sídlící na území Československé republiky, Československé socialistické republiky a České a Slovenské Federativní republiky.

§9/2 EŘ dále stanoví: „Exekutorskou praxí se rozumí praxe exekutora, exekutorského kandidáta a exekutorského koncipienta podle tohoto zákona. Komora započítá zcela do exekuční praxe praxi soudce, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu anebo Nejvyššího správního soudu, prokurátora, advokáta, notáře, komerčního právníka, státního zástupce, justičního čekatele, právního čekatele prokuratury, advokátního koncipienta, notářského koncipienta, notářského kandidáta, právního čekatele státního zastupitelství a právního čekatele u komerčního právníka; z jiné právní praxe může po vyjádření ministerstva započítat nejvýše 2 roky.“

V rámci této exekutorské praxe projde exekutorský koncipient, obdobně jako advokátní koncipient, procesem vzdělávání, který organizuje Exekutorská komora ČR. Systém vzdělávání exekutorských koncipientů je nastaven tak, aby jeho rozsah byl dostatečně široký a zajišťoval, že se z exekutorů nestanou pouzí omezení specialisté na provádění exekuční činnosti, ale v rámci možného generalisté s obecnou znalostí navazujících oblastí právního řádu ČR.

Tento cíl vzdělávání exekutorských koncipientů je nutný vzhledem k tomu, že exekutor není oprávněn pouze k provádění exekuční činnosti, nýbrž dle § 74 odst. 1 písm. a) EŘ může také poskytovat právní pomoc po vydání exekučního titulu, jakož i v souvislosti s exekuční a další činností a dle § 74 odst. 1 písm. b) sepisovat exekutorské zápisy a vykonávat další činnost. Exekutora může soud dle § 76 odst. 1 EŘ také pověřit prováděním jiné činnosti a dle § 76 odst. 2 EŘ je exekutor oprávněn provádět dražby na návrh vlastníka či osoby oprávněné disponovat s věcí. Z toho vyplývá, že činnost exekutora není úzce specializovaná pouze na provádění exekuční činnosti, nýbrž je svým rozsahem srovnatelná s činností advokátů a exekutoři tak musí mít širší právní povědomí o hmotném i procesním právu.

Pro ilustraci nutného rozsahu nezbytných znalostí exekutorů je možné uvést následující příklady. Exekutor by měl znát a orientovat se v obecných správních a daňových předpisech, protože je oprávněn provádět daňové a správní exekuce. Exekutor, vzhledem k přiměřenému použití občanského soudního řádu při provádění jednotlivých způsobů exekuce, musí dostatečně znát úpravu soudního procesu a stejně tak je nucen orientovat se v konkursním právu. Jednak je totiž oprávněn provádět dražby také na návrh správců konkursní podstaty a jednak bude muset znát a respektovat dopady konkursního řízení na probíhající exekuční řízení. Dále by měl exekutor znát úpravu katastrálního práva a právních vztahů k nemovitostem pro případ, že bude provádět dražby nemovitostí a také s ohledem na možnost podání návrhu na provedení exekuce zřízením soudcovského zástavního práva. Vzhledem k tomu, že je oprávněn sepisovat exekutorské zápisy, které jsou exekučním titulem, musí znát právní úkony (smluvní typy), které budou obsahem těchto zápisů. Pro případ, že bude provádět exekuci na patenty, ochranné známky a cenné papíry, musí se umět orientovat v patentovém a známkovém právu, jakož i v právu cenných papírů. S ohledem na případnou trestněprávní odpovědnost by se měl vyznat také

v právu trestním. Konečně při poskytování právní pomoci bude muset projevit znalosti právního řádu jako celku.

5.1.1. Exekutorská zkouška

Pod exekutorskou zkouškou je kromě odborné zkoušky dle EŘ možno rovněž zahrnout odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, advokátní zkoušku, notářskou zkoušku, profesní zkoušku na komerčního právníka a závěrečnou zkoušku právního čekatele (§ 9/3 EŘ). Hlavním účelem exekuční zkoušky je prozkoumat znalosti zkoušeného v odvětví ústavního práva, občanského práva, obchodního práva a předpisů upravujících provádění exekucí, výkonu rozhodnutí a střetu exekucí a další zejména prováděcí předpisy k exekučnímu řádu a stavovské předpisy Exekutorské komory ČR.

Exekutorská zkouška je svým rozsahem a náročností srovnatelná se zkouškou advokátní, notářskou, justiční nebo zkouškou právního čekatele státního zastupitelství. Je tedy zcela oprávněné, že se exekutorská zkouška, stejně jako výše uvedené zkoušky, ex lege pokládá za zkoušku advokátní. Pokud by tomu tak nebylo, vznikla by mezi rovnocennými právníckými profesemi nedůvodná a nespravedlivá nerovnost.

Při provádění exekuční činnosti se úkony exekutora považují dle § 28 EŘ za úkony soudu a exekutor je dle §52 odst. 2 EŘ oprávněn vykonat všechny úkony, které občanský soudní řád a další právní předpisy jinak svěřují při provádění výkonu rozhodnutí soudu, soudci, vykonavateli nebo jinému zaměstnanci soudu. Exekutoři tak nejsou při provádění exekuce pouhým ekvivalentem soudních vykonavatelů, nýbrž jsou v postavení osoby s rozhodovací pravomocí (soudce). Proto i pro provádění exekuční činnosti musí mít exekutoři obecné právní znalosti jako soudci, a proto i exekutorská zkouška splňující výše uvedená kritéria se rovněž pokládá za advokátní zkoušku ex lege. Při uznávání zkoušek soudců a jejich praxe se navíc v minulosti nepřihlíželo ke skutečnosti, že se může jednat o dlouholeté soudce trestních úseků soudů, kteří s exekucí neměli nic společného.

Svou činnost může exekutor vykonávat poté, co složil slib do rukou ministra spravedlnosti a uzavřel smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by

mohla vzniknout v souvislosti s výkonem exekuční činnosti. Pojištění musí trvat po celou dobu výkonu exekutorského úřadu a pokud má exekutor zaměstnance, je povinen uzavřít smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou jeho zaměstnanci v souvislosti s výkonem činnosti dle Exekučního řádu (§11 EŘ). Exekutor se při výkonu své činnosti prokazuje průkazem exekutora, razítkem a pečeti.

5.2. Zástupce exekutora, zaměstnanci exekutora

Pro případ nemoci, dovolené, pozastavení výkonu exekutorského úřadu, nebo z jiných vážných důvodů, pro které nemůže exekutor zastávat svůj úřad, mu ustanoví na jeho návrh Komora **zástupce**. V případě, že exekutor sám do 1 měsíce svého zástupce Komoře nenavrhne, ustanoví jej Komora i bez návrhu. Zástupce je jmenován z řad kandidátů exekutora nebo z řad jiných exekutorů. Zastupuje exekutora zejména ve věcech, které nesnesou odkladu, působí jménem zastupovaného exekutora, podílí se na odměně exekutora v míře, kterou stanoví svým rozhodnutím Komora. Listiny podepisuje svým jménem s uvedením jména exekutora, kterého zastupuje (§16 EŘ).

Výkon exekuční činnosti na odborné úrovni vyžaduje všestrannou přípravu. V rámci pracovního poměru se na tuto činnost v úřadu exekutora připravuje **exekutorský koncipient** (§19 EŘ). Během své činnosti koncipienta je zapsán v seznamu koncipientů vedeného Exekutorskou komorou. Na rozdíl od soudního exekutora není koncipient omezen v tom, aby vykonával souběžně se svým pracovněprávním vztahem u soudního exekutora i jinou výdělečnou činnost (ať již jako podnikatel dle obchodního zákoníku nebo v pracovněprávním vztahu).

§21 EŘ uvádí: „Exekutor může koncipienta písemně zmocnit k vykonání jednotlivých úkonů, které jsou předmětem exekuční činnosti nebo další činnosti. Exekutor však nemůže zmocnit koncipienta k vydání exekučního příkazu. Koncipient nemůže vykonat dražbu ani exekuci k uspokojení nepeněžitého plnění“. To znamená, že exekutor může koncipienta písemně zmocnit k provedení některých, zpravidla jednoduchých úkonů v rámci exekuční, popř. další činnosti.

Podle § 22/1 EŘ „Komora vyškrtne ze seznamu koncipientů toho,

a) kdo zemřel a nebo kdo byl prohlášen za mrtvého,

- b) kdo pozbyl státní občanství České republiky,
- c) kdo byl zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo jehož způsobilost k právním úkonům byla omezena,
- d) kdo byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin nebo pro trestný čin spáchaný v souvislosti s exekuční činností,
- e) kdo písemně požádal Komoru o vyškrtnutí z tohoto seznamu,
- f) komu skončil pracovní poměr u exekutora,
- g) kdo byl zapsán do seznamu exekutorských kandidátů.“

„Vyškrtnutím ze seznamu koncipientů dochází k zásahu do práv vyškrtnutého koncipienta, má proto právo se ve dvouměsíční subjektivní prekluzivní lhůtě od doručení oznámení Komory o vyškrtnutí ze seznamu koncipientů domáhat ochrany u soudu“.²⁰

Exekutorský kandidát (§23 EŘ) je rovněž zaměstnanec exekutora zapsaný do seznamu koncipientů, jedná se však o osobu, která s výjimkou úspěchu ve výběrovém řízení na obsazení uvolněného nebo nově vytvořeného exekutorského úřadu a složení exekutorského slibu splňuje všechny podmínky pro jmenování soudním exekutorem. Důsledkem toho je mj. i skutečnost, že exekutorský kandidát podléhá kárné odpovědnosti vůči Exekutorské komoře (§ 116 EŘ). Kandidát má alespoň tříletou exekutorskou praxi a složenou exekutorskou zkoušku. Opět může být exekutorem zmocněn k provedení jednotlivých úkonů, které jsou předmětem exekuční či další činnosti.

5.3. Povinnost mlčenlivosti soudního exekutora

Povinnost mlčenlivosti exekutora je velmi striktní. Je třeba zdůraznit, že exekutor nemůže nakládat se získanými informacemi o majetku povinného libovolně. Získané informace je oprávněn využít pouze za účelem provedení exekuce a je přirozeně také dle § 31 EŘ vázán povinností mlčenlivosti o všech skutečnostech, které se dozvěděl při provádění exekuční činnosti nebo další činnosti. Této povinnosti ho může zprostit jen orgán Exekutorské komory České republiky, a to pouze v nezbytné míře a pro jednotlivý případ. Obdobně jako advokát není ani exekutor vázán povinností mlčenlivosti v případě řízení před

²⁰ Hlavsa Petr: Exekuční řád s poznámkami a prováděcími předpisy. II. vydání. Linde Praha, a.s., 2004, str. 31

soudem nebo jiným orgánem, kdy mezi ním a povinným, případně osobou povinnou poskytnout součinnost, dojde ve věci zneužití poskytnutých informací či porušení povinností mlčenlivosti ke sporu (§31 odst. 5 EŘ). Důležité také je, že povinnost mlčenlivosti trvá i po zániku výkonu úřadu exekutora, a to z jakýchkoliv důvodů (§ 31 odst. 8 EŘ).

Ze zákona samotného vyplývá, že porušení povinnosti mlčenlivosti exekutora je stíháno možnou sankcí kárného opatření a zakládá povinnost k náhradě škody, která porušením povinnosti mlčenlivosti vznikla (§ 31 odst. 10 EŘ). Odpovědnost soudního exekutora za škodu podle EŘ však není stanovena jako odpovědnost objektivní, a to ani v případě, že škoda byla způsobena zaměstnancem exekutora. Základními předpoklady vzniku odpovědnosti soudního exekutora za jím způsobenou škodu jsou:

- porušení právní povinnosti – a to buď protiprávním jednáním nebo opomenutím zákonem uložené povinnosti (např. porušení procesních podmínek při provádění exekuce),
- existence škody – musí tedy dojít k majetkové újmě na majetku poškozeného nebo poškozenému musí být způsobena nemajetková újma. Oba dva druhy škody musí být objektivně vyjádřitelné peněžní částkou,
- příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody.

To ovšem nejsou jediné sankce za porušení mlčenlivosti exekutora. V rovině trestně právní se totiž může exekutor dopustit několika trestných činů jako např. neoprávněného nakládání s osobními údaji dle § 178 TrZ nebo již zmíněného zneužití pravomoci veřejného činitele dle § 158 TrZ či trestného činu maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti dle § 159 TrZ.

Za činnost exekutora, pokud jedná jako veřejný činitel, při sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu odpovídá stát podle zvláštního právního předpisu.

5.4. Povinnost součinnosti třetích osob

Pro efektivní provádění exekuce je nevyhnutelná dostatečně široká povinnost třetích osob poskytnout exekutorovi požadovanou součinnost v podobě poskytnutí exekutorem vyžadovaných informací o majetku povinného. Tato součinnost slouží k zabezpečení skutkových poznatků o předmětu exekuce a

jejím prostřednictvím jsou zjišťovány majetkové poměry povinného a následně i zajišťován majetek povinného určený ke zpeněžení a uspokojení věřitelů. Obdobná oprávnění žádat o součinnost třetí osoby má podle platné právní úpravy (§ 34 zákona o správě daní a poplatků) i správce daně. Bez těchto oprávnění, která jsou v § 33 EŘ koncipována poměrně široce, (součinnost třetích osob je exekučním řádu upravena širěji než v občanském soudním řádu – srov. § 260 OSŘ a § 33 EŘ a ZA) by exekutor neměl reálnou šanci zjistit majetek povinného, jehož postižením lze uhradit pohledávku oprávněného. Tím by byl buď přímo zmařen nebo podstatně ztížen účel celého exekučního řízení.

Pro ulehčení práce exekutorů jsou v § 33a EŘ stanoveny údaje, které prostřednictvím Komory exekutorů poskytne Ministerstvo vnitra v elektronické podobě z informačního systému evidence obyvatelstva a z registru rodných čísel. Údaje se poskytují jak u státních občanů České republiky tak u cizinců s povolením k pobytu nebo s povolením k přechodnému pobytu anebo s povolením k trvalému pobytu na území České republiky. Dále o cizincích, kteří na území České republiky pobývají na základě uděleného dlouhodobého víza podle zvláštního právního předpisu, a cizincích, kterým byl udělen azyl na území České republiky.

Jakmile exekutor doloží své pověření k provedení exekuce (§ 34 EŘ), je povinností třetích osob poskytnout mu příslušnou součinnost a to bezplatně. Různorodé informace, jako např. údaje správy daní, údaje z evidence motorových vozidel, údaje ze Střediska cenných papírů atd., jsou povinny poskytnout nejrůznější orgány státní správy a samosprávy, soudy, notáři, advokáti, banky, pošty, vydavatelé tisku, provozovatelé telekomunikačních služeb, obce, Burza cenných papírů, Středisko cenných papírů, dopravci a zasilatelé a řada dalších fyzických a právnických osob. Policie je mj. povinna poskytnout exekutorovi na jeho žádost ochranu a součinnost při výkonu exekuční činnosti (§ 33 odst. 2 EŘ).

Spolupráce s dalšími osobami při shromažďování informací o osobě a majetku povinného podle § 33 a § 34 EŘ je jedním z největších problémů exekutorů při provádění exekuce. Důvodem je nejenom nejasná právní úprava, ale i neochota třetích osob informace sdělovat a rovněž i nejednotný postup při vynucení splnění této povinnosti.

Problematické se jeví zejména ustanovení § 33 odst. 4 EŘ, které mj. zakotvuje povinnost součinnosti advokátů tak, že advokát je povinen sdělit exekutorovi na jeho písemnou žádost údaje o číslech účtů povinného, jakož i o jejich stavu a změnách a údaje o majetku, věcech, listinách či zaknihovaných cenných papírech povinného jím spravovaných či u advokáta pro povinného či povinným uschovaných. Obecně platí, že exekutor může žádat advokáta o součinnost až v okamžiku, kdy je pověřen prováděním konkrétní exekuce příslušným soudem, přičemž postačí, jestliže advokátovi předloží kopii usnesení o nařízení exekuce a o svém pověření, ověřenou jeho kanceláří. Není proto vůbec rozhodné, byla-li exekuce pravomocně nařízena, ale pouze to, že exekutor byl ve věci pověřen.

Názory odborné veřejnosti na výklad § 33 odst. 4 EŘ, však nejsou zcela jednotné. V komentáři k Exekučnímu řádu Mgr. Mikšovského²¹ se mj. uvádí, že : „Rozhodně nelze akceptovat, že je zákonem o soudních exekutorech advokátům uložena povinnost sdělit exekutorovi údaje o svých majetkových vztazích s povinným. Tato povinnost je sice zákonem o soudních exekutorech skutečně advokátům uložena, je to však v zásadním rozporu s principy výkonu advokacie a dochází v tomto případě k přímému střetu ustanovení dvou právních norem – zákona o soudních exekutorech a zákona o advokacii. Přestože ve většině případů lze obdobné střety právních norem řešit uplatněním zásady „lex posterior derogat priori“, v tomto případě však tuto zásadu skutečně aplikovat nelze. Úloha a postavení advokacie v právním řádu České republiky je totiž dána i ústavním pořádkem České republiky, tedy normami vyšší právní síly než zákon. Zcela jednoznačně tedy lze odmítnout ustanovení shora uvedené jako legislativní zmetek; jednání advokáta, který by na písemnou žádost soudního exekutora tomuto skutečně sdělil údaje o svých majetkových vztazích s povinným, nelze posuzovat jinak, než jako zvlášť hrubé porušení etiky profese a jediným přiměřeným kárným opatřením, které by za takto hrubé porušení etiky advokacie bylo možné uložit, by bylo vyloučení z advokátní komory.“

Na tomto místě bych si dovolila s tvrzením Mgr. Mikšovského polemizovat. Mé stanovisko, tedy že „Exekuční řád je v tomto případě lex specialis k zákonu o advokacii, takže při aplikaci římské zásady lex specialis derogat legis generali,

---

²¹ Mikšovský, P.: Zákon o soudních exekutorech a ex. činnosti – Komentář. I. vydání, IFEC s.r.o., 2001, str. 54

je advokát takto stanovenou (zdůrazněnou) povinností vázán a jejím splněním se nedopustí porušení mlčenlivosti podle § 21 ZA“, se opírá o názor JUDr. Smolíka,²² publikovaný v Bulletinu advokacie. Domnívám se, že ačkoliv je povinnost advokáta zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, jež se v souvislosti s výkonem své funkce dozvěděl, základním pilířem výkonu advokacie, nesmíme opomíjet skutečnost, že exekutor při výkonu exekuční činnosti vystupuje v pozici osoby pověřené státem nuceným výkonem exekučních titulů (§ 1 EŘ) a je tudíž postaven na roveň soudu resp. soudci (§ 52 odst. 2 EŘ). Jeho úkolem je zjistit co nejvíce informací o majetku povinného, jenž nesplnil dobrovolně povinnost uloženou exekučním titulem. Potřeba úspěšného provedení exekuce je tedy na prvním místě a prolomení zásady advokátní mlčenlivosti jí má k tomu účinně napomoci.

K tomu, aby mohl soudní exekutor požadovat po osobách vyjmenovaných v § 33 EŘ součinnost, musí být splněny tyto předpoklady stanovené v § 33 EŘ:

- písemná žádost exekutora adresovaná osobě povinné poskytnout součinnost,
- prokázání pověření k provedení exekuce, které exekutor provede tak, že k žádosti připojí stejnopis nebo ověřenou kopii usnesení soudu o nařízení exekuce, ve kterém je obsaženo jeho pověření. Toto pověření je základem pro zákonný postup všech osob, po kterých je požadována součinnost, protože jinak je poskytnutí požadovaných informací zákonem reprobováno (např. porušení bankovního tajemství, mlčenlivosti správce daně, mlčenlivosti advokáta, ústavně zaručeného práva nedotknutelnosti přepravovaných zásilek apod.). Právě pověření k provedení exekuce prokazuje, že exekutor žádá o poskytnutí součinnosti v souvislosti s prováděním exekuce.

Exekutor může povinnost součinnosti po třetích osobách vynucovat návrhem, aby soud uložil třetím osobám pořádkovou pokutu podle § 53 OSŘ. Soud tak může na návrh exekutora uložit třetím osobám pořádkovou pokutu až do výše 50 000 Kč. Orgány a osoby uvedené v § 33 EŘ jsou povinny poskytnout součinnost bez zbytečného odkladu, nesplní-li tuto povinnost, odpovídají dle

---

²² Smolík, P.: Advokát versus exekutor – ochrana zájmů klienta versus exekuce?, Bulletin advokacie, č. 4, 2002

§ 34 EŘ oprávněnému a exekutorovi za škodu, která tím oprávněnému nebo exekutorovi vznikne.

Podaří-li se exekutorovi prokázat, že opožděným sdělením požadovaných informací došlo ke škodě, např. tím, že majetek povinného již není možné zajistit a zpeněžit, ač v době doručení žádosti o poskytnutí součinnosti o tomto majetku povinná osoba (advokát) měla vědomost, je povinnost k náhradě škody nepochybná. Faktem ovšem zůstává, že prokázání kauzální souvislosti mezi škodou (nedohledáním majetku) a úkonem, který ke škodě vedl (pozdní poskytnutí součinnosti), bude velmi obtížné.

5.5. Náklady exekuce a odměna exekutora

Veškerá činnost, kterou exekutor jako nositel exekučního úřadu vykonává, je prováděna za úplatu tak, že exekutor je materiálně zainteresován na výsledcích exekuce. Náklady exekuce včetně odměny exekutora je povinen hradit povinný a exekutor má právo na přiměřenou zálohu, přičemž její nesložení může mít za následek zánik exekuce. Podrobnosti o určení výše odměny exekutora jsou stanoveny ve vyhlášce MS č. 330/2001 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Odměna za exekuční činnost může být smluvní nebo mimosmluvní. Smluvní odměna není součástí nákladů exekuce a na povinném ji nelze vymáhat. Jestliže oprávněný a exekutor smluvní odměnu nesjednali, řídí se odměna exekutora výše zmíněnou vyhláškou. Mimosmluvní odměna je stanovena v závislosti na druhu exekuce buď procentní sazbou z vymoženého plnění nebo pevnou sazbou pro případy nepeněžitých exekucí. „Dle § 6 vyhlášky MS č. 330/2001 Sb. je odměna exekutora ukládající zaplacení peněžité částky do 3 mil. Kč 15%. Jde o sazbu postupňovanou degresivní, což znamená, že uvedené procento v dalších pásmech se snižuje. **Záloha na tuto odměnu** nesmí přesahovat 30% případné celkové odměny“.²³ V případě exekuce ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky nesmí záloha přesáhnout 50% odměny z celkové částky odměny za provedení exekuce. Ohledně zálohy platí, že exekutor může usnesením, kterým upravuje postup v exekučním řízení, vyzvat oprávněného k úhradě zálohy na náklady exekuce (§ 50 EŘ, provedený ust. § 12

²³ Winterová, A. a kolektiv: Civilní právo procesní. II. vydání. Linde Praha a.s., 2002, str. 582

odst. 1 vyhlášky č. 330/2001 Sb.), forma usnesení vyplývá z toho, že exekutor v takovém případě rozhoduje, usnesení má pak povahu rozhodnutí upravující postup v exekučním řízení a nelze se proti němu odvolat. V usnesení o určení zálohy exekutor oprávněnému určí lhůtu a výši přiměřené zálohy, a pokud oprávněný neuhradí ve lhůtě určené exekutorem, potom může exekutor navrhnout exekučnímu soudu zastavení exekuce. Soud zastaví exekuci v takovém případě bez dalšího (§ 55 odst. 2 EŘ), jsou-li naplněny zákonné podmínky. Oprávněný se proti zastavení exekuce může bránit tím, že exekutor rozhodnutím překročil vyhláškou stanovený limit pro zálohu nebo stanovil příliš krátkou lhůtu k úhradě zálohy. Jiná obrana by byla neúčinná.

Odměna soudního exekutora za další činnost je závislá na typu této činnosti, např. v případě právní pomoci platí pro určení odměny advokátní tarif, pro provádění dražby movité nebo nemovité věci zákon o veřejných dražbách.²⁴

§ 87 EŘ uvádí, že „náklady exekuce jsou odměna exekutora, náhrada hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při provádění exekuce, náhrada za doručení písemností, odměna a náhrada nákladů správce podniku, a je-li exekutor nebo správce podniku plátcem daně z přidané hodnoty, je nákladem exekuce rovněž příslušná daň z přidané hodnoty podle zvláštního předpisu. Oprávněný má právo na náhradu nákladů účelně vynaložených k vymáhání nároku. Náklady oprávněného hradí oprávněnému povinný. Náklady exekuce hradí exekutorovi povinný. Náklady exekuce a náklady oprávněného vymůže exekutor na základě příkazu k úhradě nákladů exekuce, a to některým ze způsobů určených k provedení exekuce ukládající zaplacení peněžité částky“.

Náklady exekuce a náklady oprávněného určuje exekutor **v příkazu k úhradě nákladů exekuce**. Jedná se o procesní rozhodnutí exekutora sui generis, jehož náležitosti jsou taxativně určeny v ust. § 88 odst. 2 EŘ. Tento příkaz se doručuje oprávněnému a povinnému. Pokud se jedná o náklady oprávněného a hotové výdaje soudního exekutora, je rozhodujícím měřítkem jejich účelnost. Jestliže např. oprávněný v důsledku neposkytnutí součinnosti způsobí zvýšení nákladů exekuce, měl by uhradit zvýšení nákladů exekučního řízení. Proti tomuto příkazu může účastník vznést u exekutora do tří dnů od doručení námítky. Jestliže exekutor v plném rozsahu námítkám nevyhoví, postoupí je bez zbytečného

²⁴ Winterová, A. a kolektiv: Civilní právo procesní. II. vydání. Linde Praha a.s., 2002, str. 177

odkladu soudu 1. stupně (§ 45 EŘ), který musí o námitkách rozhodnout do 15 dnů. Rozhodnutí o námitkách se doručí oprávněnému, povinnému a exekutorovi. Proti rozhodnutí o námitkách není možno podat opravný prostředek, rozhodnutí je pro obě strany závazné a konečné.

Dojde-li k zastavení exekuce, může soud uložit oprávněnému, aby náklady exekuce uhradil. Je tedy třeba postupovat dle § 146 OSŘ a zkoumat, který účastník exekučního řízení zavinil, že řízení muselo být zastaveno. K tomuto problému se detailněji vyjadřuji v kapitole druhé této práce. Můj názor, tedy, že není přípustné, aby náklady exekuce nesl exekutor ze svého jako tzv. podnikatelské riziko, se opírá mj. o Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 12. 2003, sp. Zn. 19 Co 559/2003.²⁵

„Zanikne-li pověření exekutora k provedení exekuce v důsledku zastavení exekuce bez jeho zavinění, činí odměna exekutora nejméně 3000 Kč, bez zřetele k tomu, že žádný exekuční výkon nevykonal. Jak vyplývá z odůvodnění rozsudku, opačný názor (totiž že exekutorovi náleží odměna jen v případě, že nějaký úkon vykonává) by znamenal nezbytnost zjišťování této skutkové okolnosti – a to z uvedeného předpisu nevyplývá. Pokud by měla být odměna soudního exekutora v případě zániku jeho pověření závislá na výkonu jeho činnosti, bylo by to ve vyhlášce č. 330/2001 Sb. uvedeno obdobně jako je tomu např. v § 18 odst. 1 věta druhá vyhlášky č. 484/2000 Sb., o odměnách za zastupování účastníka advokátem. Za provedení exekuce a další činnost náleží exekutorovi odměna, náhrada hotových výdajů, náhrada za ztrátu času při provádění exekuce, náhrada za doručení písemností, a je-li exekutor plátcem DPH, rovněž příslušná daň z příslušné hodnoty. Na odměnu, náhrady a DPH má nárok vždy, tohoto nároku se nemůže soudní exekutor platně vzdát.“

5.6. Exekutorská samospráva

Exekutorská komora České republiky je samosprávnou stavovskou organizací, která sdružuje všechny soudní exekutory. Jejím sídlem je Brno. Členství v Exekutorské komoře je pro každého exekutora povinné a vzniká okamžikem jmenování soudním exekutorem. Členství zaniká odvoláním

---

²⁵ Kurka, V.: Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce. I. vydání. ASPI, a.s., 2005, str. 258

exekutora, jeho smrtí či prohlášením za mrtvého. Komora vede seznam exekutorů, kandidátů a koncipientů. Příjmy komory tvoří členské příspěvky, dary a jiné příjmy. Výše členských příspěvků je stanovena rozhodnutím sněmu exekutorů. Exekutorská komora je právnickou osobou, jejíž postavení, kompetence a organizační struktura jsou velmi silné. Zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti poskytuje Exekutorské komoře rozsáhlá oprávnění, na základě nichž státní orgány nemohou činnost komory nijak kontrolovat a navíc stanoví exekutorům podmínku zachovávat mlčenlivost i o činnosti orgánů Exekutorské komory.

§ 109 EŘ uvádí, že Exekutorská komora má tyto orgány:

- a) Sněm, který je nejvyšším orgánem Exekutorské komory,
- b) Prezídium Exekutorské komory, které je řídicím a výkonným orgánem (mj. dohlíží na činnost exekutorů, jejich zástupců a náhradníků),
- c) prezidenta, který zastupuje Exekutorskou komoru navenek a jedná jejím jménem ve všech věcech,
- d) revizní komisi, která přezkoumává hospodaření Exekutorské komory a podává zprávy o výsledcích hospodaření Exekutorské komory Sněmu exekutorů,
- e) kárnou komisi (jenž ve tříčlenném senátu provádí kárné řízení v případech opětovného nebo závažného porušení povinností exekutora, který je kárně zodpovědný dle EŘ),
- f) zkušební komisi (slouží k organizaci a provedení exekutorské zkoušky, podrobnosti stanoví zkušební řád vydaný Exekutorskou komorou),
- g) poradní orgány, zřizované rozhodnutím Sněmu soudních exekutorů.

Funkční období členů volených orgánů Komory je tříleté.

5.7. Centrální evidence exekucí

Exekutorská komora ze zákona vede centrální evidenci nařízených exekucí, v nichž se evidují i usnesení soudu o nařízení exekuce, o prověření exekutora provedením exekuce, exekuční příkazy, příkazy k úhradě nákladů exekuce a usnesení soudu o zastavení a odkladu exekucí.

6. Činnost exekutora

6.1. Obecná ustanovení provádění exekucí soudním exekutorem

Dle dikce § 1 odst. 2 EŘ vykonává exekutor „...nucený výkon exekučních titulů (dále jen exekuční činnost) a další činnost...“ Dle § 74 odst. 1 EŘ „Exekutor může v rámci další činnosti (a) poskytovat právní pomoc po vydání exekučního titulu, jakož i v souvislosti s exekuční činností a další činností, (b) sepisovat listiny a vykonávat jinou činnost, stanoví-li tak tento zákon (exekuční řád – pozn. aut.).“

Z textu exekučního řádu tedy vyplývá, že exekutor provádí v zásadě dva druhy činností, a to:

- a) exekuční činnost, a
- b) další činnost.

Je třeba souhlasit s názorem doc. Hlavsy, že:²⁶ „Ustanovení § 74 EŘ rozšiřuje prostor pro působení soudního exekutora. Především mu umožňuje poskytovat právní pomoc všem oprávněným osobám při vymáhání jejich judikátních pohledávek a pohledávek vyplývajících z jiných exekučních titulů. Pohledávka, při jejímž vymáhání exekutor poskytuje svou pomoc, musí být vykonatelná, tj. musí k ní existovat exekuční titul.“

Exekutor tedy může v rámci **další činnosti** jednak poskytovat:

- právní pomoc oprávněnému či povinnému po vydání exekučního titulu, jakož i v souvislosti s exekuční činností a další činností (§ 74 odst. 1 písm. a) EŘ),
- sepisovat listiny – exekutorské zápisy (o dohodě účastníků se svolením k vykonatelnosti tzv. „vykonatelné exekutorské zápisy“ nebo o osvědčení skutkového stavu děje nebo věci - §74 odst. 1 písm. b) EŘ ve vazbě na § 78 EŘ),
- a dále vykonávat jinou činnost, stanoví-li tak EŘ

O tyto úkony může žadatel (fyzická či právnická osoba) požádat jakéhokoliv exekutora, se kterým musí o této další činnosti sepsat písemnou smlouvu. Exekutor je oprávněn v souvislosti s exekučním, soudním nebo jiným řízením

²⁶ Hlavsa, P.: Exekuční řád s poznámkami a prováděcími předpisy. II. vydání. Linde Praha, a.s., 2004, str. 90

přijímat do úschovy peníze, listiny a jiné movité věci. O přijetí do úschovy vydá exekutor tomu, kdo hodnoty skládá, písemné potvrzení (§ 75 EŘ).

Pověří-li soud exekutora, může exekutor v rámci tzv. jiné činnosti zejména doručovat písemnosti soudu a vykonávat činnost soudního vykonavatele (§ 76 odst. 1 EŘ). Dále je exekutor oprávněn provádět dražby movitých a nemovitých věcí na návrh vlastníka či osoby oprávněné disponovat s věcí (§ 76 odst. 2 EŘ). Ustanovení § 78 písm. a) EŘ navíc opravňuje exekutora k sepisování tzv. exekutorských zápisů se svolením vykonatelnosti.

Exekutorský zápis se svolením vykonatelnosti (§ 78 písm. a) EŘ), obdoba notářského zápisu, je veřejnou listinou, která je pak v souladu s § 40 odst. 1 písm. d) EŘ exekučním titulem, na jehož základě bude provedena exekuce bez nutnosti absolvování nalézacího řízení za účelem získání exekučního titulu. Lze jej podřadit pod ustanovení § 274 písm. h) OSŘ, a proto může být exekučním titulem i pro výkon rozhodnutí vedený podle občanského soudního řádu. Exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti je podle čl. 57 nařízení Rady ES č. 44/2001 vykonatelný i v jiných státech Evropské unie, jestliže k němu bude připojeno osvědčení uvedené v příloze VI tohoto nařízení.²⁷

Exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti zachycuje dohodu účastníků, v níž se účastník, kterého stíhá povinnost plnění pohledávky ze závazkového vztahu nebo jiného nároku druhého účastníka, zaváže splnit tuto povinnost a pro případ, že ji nesplní řádně a v určené lhůtě, svolí k tomu, aby byl bez dalšího řízení podle exekutorského zápisu nařízen a proveden výkon rozhodnutí či exekuce. Aby exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti mohl působit zamýšlené důsledky (být exekučním titulem ve výkonu rozhodnutí či exekuci), musí být obsahově úplný (viz § 79 EŘ).²⁸

Pouze v segmentu těchto právních služeb exekutor zdánlivě konkuruje již zavedeným právníkům povoláním jako jsou notáři a advokáti. Překrývání činností exekutora s činností advokáta je však naprosto minoritní, protože se týká pouze právní pomoci oprávněnému či povinnému po vydání exekučního titulu a dále úschov. Hlavní náplní práce soudního exekutora tak zůstává výkon exekuční činnosti.

---

²⁷ Kasíková, Plášil, Šimka, Kučera: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti – Komentář, IpravnikCZ, 2005

²⁸ tamtéž

6.2. Exekuční činnost

Exekuční činnost je těžištěm celého zákona a hlavní náplní tohoto svobodného povolání. Exekuce podle exekučního řádu má ovšem některá zásadní specifika a odlišnosti od výkonu rozhodnutí prováděného soudy již v obecné části provádění exekucí. Jednotlivé fáze exekučního řízení dle exekučního řádu jsou následující:

- Návrh na provedení exekuce
- Výzva k doplnění, opravě či upřesnění návrhu
- Vydání exekučního příkazu
- Některé z forem obrany povinného proti exekuci: a) odvolání proti usnesení o nařízení exekuce, b) návrh na zastavení exekuce (buď částečně či v plném rozsahu), c) návrh na odklad exekuce, d) dobrovolné splnění vymáhané povinnosti, e) uplatnění námitky podjatosti exekutora
- Samotné provádění exekuce poté, co bylo zamítnuto odvolání, návrh na zastavení či odklad, popř. po odmítnutí námitky podjatosti
- Vylučovací žaloba
- Rozvrh
- Vymožení nákladů exekuce

6.2.1. Provedení exekuce

Základním podkladem pro nařízení a provedení exekuce soudním exekutorem je **existence exekučního titulu**. Rozumí se jím listina vydaná k tomu oprávněným orgánem, která má předepsanou formu, v níž se ukládá určité osobě něco v určité době plnit. Nezbytným materiálním předpokladem pro exekuci je, aby práva a jim odpovídající povinnosti byly ve vykonávaném rozhodnutí určeny přesným a nepochybným způsobem, což ostatně plyne ze samé podstaty exekučního řízení. Formální náležitosti vykonatelnosti rozhodnutí jsou uvedeny v rámci úpravy řízení nalézacího. Rozhodnutí, které tyto náležitosti nemá, není rozhodnutím vykonatelným a nemůže být podkladem pro exekuci. Tuzemské exekuční tituly jsou v § 40 odst. 1 EŘ vymezeny takto:

- a) Vykonatelné rozhodnutí soudu, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek (tj. rozsudek, usnesení, platební rozkaz, soudem schválený smír. Exekuce přichází v úvahu pouze tam, kde, rozhodnutí ukládá povinnost něco plnit, tj. vydat, dodat, zaplatit, vykonat, něčeho se zdržet či něco trpět nebo snášet).²⁹
- b) Vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek.
- c) Vykonatelný rozhodčí nález, který je vydáván ve smyslu zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů.
- d) Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle OSŘ.
- e) Exekutorský zápis podle § 78 písm. a) EŘ (viz str. 24 a 25).
- f) Vykonatelné rozhodnutí orgánu státní správy a územní samosprávy včetně platebních výměřů, výkazy nedoplatků ve věcech daní a nedoplatků, jakož i smír schválený těmito orgány.
- g) Vykonatelné rozhodnutí a výkaz nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení.
- h) Jiné vykonatelné rozhodnutí a schválený smír a listiny, jejichž výkon připouští zákon.

Cizozemskými tituly jsou:

- a) Rozhodnutí orgánů cizího státu ve věcech osobních, rodinných a majetkových práv, soudní smíry a cizí notářské listiny.
- b) Rozhodčí nálezy vydané v cizím státě. Předpokladem je, že je zaručena vzájemnost, a že tyto nálezy budou českými soudy uznány.

V případě, že exekuční titul neobsahuje lhůtu ke splnění povinnosti, je třeba povinnosti uložené exekučním titulem splnit do 3 dnů a, jde-li o vyklizení bytu, do 15 dnů od právní moci rozhodnutí (§ 40 odst. 2 EŘ).

6.2.2. Zahájení exekuce

Návrh na nařízení exekuce může podat pouze ten, kdo je v exekučním titulu označen jako oprávněný, a ten, kdo prokáže, že na něj přešlo právo z exekučního titulu. Návrh lze podat přímo zvolenému exekutorovi nebo tzv.

²⁹ Hlavsa, P.: Exekuční řád s poznámkami a prováděcími předpisy. II. vydání. Linde Praha, a.s., 2004, str. 52

exekučnímu soudu (§ 35 odst. 2 EŘ), který se v případě vad návrhu postará o jejich odstranění postupem podle § 39 odst. 1 EŘ. Příslušnost exekutora není zákonem určena. Je tedy čistě na oprávněném, kterého exekutora si k vymožení své pohledávky zvolí a to bez ohledu na bydliště své nebo povinného.

Z uvedeného tedy vyplývá, že exekuci lze na základě zásady dispoziční zahájit jen na návrh. Exekuční řízení je zahájeno dnem, kdy návrh na zahájení exekuce došel buď exekutorovi, nebo soudu příslušnému k provedení exekuce. Věcně příslušným exekučním soudem je v prvním stupni okresní soud. Místně příslušným exekučním soudem je soud, v jehož obvodu má bydliště povinný, je-li fyzickou osobou, a nemá-li bydliště, soud, v jehož obvodu se zdržuje. Je-li povinný právnickou osobou, je místně příslušný soud, v jehož obvodu má povinný své sídlo.³⁰

Právo podat návrh na nařízení exekuce vzniká podle exekučního řádu tehdy, jestliže dlužník, který je nazýván povinným, dobrovolně nesplní povinnost uvedenou v exekučním titulu.

6.2.3. Náležitosti návrhu na nařízení exekuce

K samotnému návrhu na nařízení exekuce (§ 38 EŘ) je třeba konstatovat následující. Jeho obligatorní náležitostí je uvedení, který exekutor má být provedením exekuce pověřen, s uvedením jeho sídla. Z návrhu musí být dále patrné, kdo ho činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsán a datován. Kromě toho musí návrh na nařízení exekuce obsahovat jméno, příjmení a bydliště účastníků (obchodní jméno nebo název, sídlo a identifikační číslo právnické osoby), přesné označení exekučního titulu, uvedení povinnosti, která má být exekucí vymožena, a údaj o tom, zda, popřípadě v jakém rozsahu, povinný vymáhanou povinnost splnil, popřípadě označení důkazů, kterých se oprávněný dovolává. K návrhu musí oprávněný připojit originál nebo úředně ověřenou kopii exekučního titulu opatřenou potvrzením o jeho vykonatelnosti nebo stejnopis notářského zápisu nebo exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti. V případě, kdy je návrh podán u soudu, který o právu

---

³⁰ Rašovská, I.: Jak být úspěšný v exekuci. I. vydání. Nakladatelství ORAC, s.r.o., 2002, str. 137

oprávněného rozhodl, nemusí se exekuční titul k návrhu přikládat, protože je již obsažen v soudním spisu.

Jestliže návrh na exekuci nemá všechny stanovené náležitosti, zejména chybí-li informace o tom, který exekutor včetně jeho sídla má být exekucí pověřen, a nelze-li ji z kontextu návrhu dovodit, pak je třeba návrh posuzovat jako návrh na provedení výkonu rozhodnutí podle OSŘ se všemi z toho vyplývajícími důsledky. Pokud je z návrhu možné dovodit, že oprávněný se domáhá provedení exekuce soudním exekutorem, avšak jeho výběr např. ponechal na úvaze soudu, pak se jedná o podání nesrozumitelné a oprávněný musí být vyzván soudem nejpozději do patnácti dnů od doručení návrhu na nařízení exekuce k opravě či doplnění návrhu spolu s poučením jak má oprava či doplnění proběhnout (§ 39 EŘ). Soudy proto v zájmu rychlosti řízení věc nevracejí exekutorovi, ale k odstranění vad vyzvou přímo oprávněného. Stejně tak musí být oprávněný poučen, že pokud tuto svou procesní povinnost nesplní, nelze pro tento nedostatek v řízení pokračovat a soud sám nebo návrh exekutora exekuční řízení zastaví. Ustanovení § 39 odst. 2 EŘ nekoresponduje s úpravou podle § 43 odst. 2 OSŘ, kde se v případě nedostatků návrhu tento návrh odmítá, ale řízení se nezastavuje.

Podá-li oprávněný návrh přímo k soudnímu exekutorovi (§ 44 odst. 1 EŘ), je zřejmé, že exekutorem má být ustanoven ten, komu byl návrh podán. I v tomto případě je však namístě vyzvat oprávněného k upřesnění návrhu. „Odst. 1 hovoří pouze o návrhu na nařízení exekuce, který oprávněný podal exekutorovi a o povinnostech exekutora. Nehovoří však o možnosti, že návrh na nařízení exekuce byl podán přímo k příslušnému soudu (§ 35 odst. 1 EŘ), a kdo se v tomto případě postará o případné opravení nebo doplnění návrhu“.³¹

Je-li návrh úplný, přesný a srozumitelný a je-li doložen vykonatelný exekuční titul (náležitosti titulu jsou stanoveny v § 39 – 43 EŘ shodně s OSŘ), pak soud zásadně bez jednání nařídí exekuci ve lhůtě 15 dní od doručení návrhu (§ 44 odst. EŘ).

Ustanovení o procesní lhůtě dané soudu je jedním z největších výdobytků exekučního řádu. Na rozdíl od řízení o výkonu rozhodnutí, kde lhůta pro nařízení exekuce stanovena není, podstatně celé řízení urychluje. Přesto z řad

---

³¹ Hlavsa, P.: Exekuční řád s poznámkami a prováděcími předpisy. II. vydání. Linde Praha, a.s., 2004, str. 59

exekutorské obce zaznávají stále častěji návrhy, aby zákonodárce patnáctidenní procesní lhůtu zrušil a namísto ní, dle francouzského modelu, umožnil soudu nařídit exekuci přímo.

6.2.4. Exekuce na majetek spadající do SJM

Ustanovení § 42 EŘ podrobně upravuje exekuci na majetek patřící do společného jmění manželů a zavádí zásadu, že pro závazek jednoho z manželů, který vznikl za trvání manželství, je v exekučním řízení podle tohoto zákona možno postihnout i majetek, který je součástí společného jmění manželů. Účastníkem exekučního řízení, pokud jde o tyto věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, je i manžel povinného.

Hlavsa uvádí³²: „V zájmu ochrany věřitelů zákon poněkud šířeji koncipuje rozsah společného jmění manželů. Nově se totiž konstituuje neúčinnost některých smluv o zúžení či rozšíření rozsahu společného jmění manželů pro účely exekučního řízení. Rozhodující pro právní účinky těchto smluv ve vztahu k exekučnímu řízení je doba jejich uzavření.“ Z toho vyplývá, že smlouva, která by byla uzavřena po vzniku pohledávky, nemůže mít na právní vztahy věřitele žádný vliv. Při provádění exekuce proto nelze přihlížet ke smlouvě, kterou byl zúžen zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů o majetek, který patřil do společného jmění v době vzniku vymáhané pohledávky, nebo kterou byl zákonem stanovený rozsah společného jmění manželů smlouvou rozšířen o majetek povinného, který nepatřil do společného jmění v době vzniku vymáhané pohledávky. Uvedeným způsobem se také čelí možným účelovým dohodám, směřujícím k tomu, aby nebylo znemožněno uspokojení pohledávky z majetku ze společného jmění manželů nebo z majetku, který byl účelově do společného jmění zařazen.

6.2.5. Postup po doručení návrhu na exekuci

Pokud má exekuce být efektivní, je nutné stanovit soudu přiměřeně krátké lhůty pro rozhodování o nařízení exekuce. Rozhodnutí, jímž se exekuce nařizuje,

---

³² Hlavsa, P.: Exekuční řád s poznámkami a prováděcími předpisy. II. vydání. Linde Praha, a.s., 2004, str. 55

musí tedy být pro povinného pokud možno překvapující a neočekávané, aby svými fingovanými úkony nestihl převést svůj majetek na jiné osoby, resp. aby fingovanými úkony povinný neomezil nebo neznemožnil uspokojení nároku oprávněného.

§ 44 EŘ uvádí, že jakmile byl návrh na nařízení exekuce doručen exekutorovi, je exekutor ze zákona povinen předložit tento návrh spolu s exekučním titulem soudu, a to nejpozději do 15 dnů od doručení s tím, že soud požádá o povolení k provedení exekuce. Pokud návrh na nařízení exekuce neobsahuje všechny zákonem stanovené náležitosti, je nesrozumitelný nebo neurčitý, běží uvedená lhůta k předložení návrhu soudu až ode dne doručení opraveného návrhu, popřípadě exekučního titulu exekutorovi. Nejsou-li splněny všechny zákonem stanovené předpoklady, soud návrh zamítne. V opačném případě usnesením nařídí exekuci, neurčuje však způsob jejího provedení.

Mezi nejproblematictější momenty exekučního řízení přitom patří vyklizení bytu při poskytnutí náhradního bytu, náhradního ubytování či přístřeší. Ustanovení § 73 EŘ odkazuje na přiměřené použití OSŘ, nestanoví-li zákon jinak, jde-li o jiné než peněžité pohledávky.

Exekuce vyklizením bytu se zajištěním bytové náhrady:³³

- Postup při výkonu rozhodnutí vyklizením bytu, předepsaný ustanovením § 343 odst. 3 OSŘ musí soud dodržet i při exekuci vyklizením bytu podle zákona č. 120/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů. 15-denní lhůta určená ustanovením § 44 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, k nařízení exekuce vyklizením bytu, se vztahuje jen na případy, kdy oprávněný prokazuje zajištění bytové náhrady listinou vydanou státním orgánem nebo orgánem obce anebo notářským zápisem (tedy kvalifikovaným důkazem, o němž soud dokazování neprovádí). Nebude-li taková listina ani na výzvu předložena, lze postupovat podle § 44 odst. 1,2 EŘ, s důsledkem případného zamítnutí návrhu při nepředložení listiny. Z odůvodnění vyplývá, že postup soudu dle § 343 odst. 3 OSŘ platí i v případech nařízení exekuce dle exekučního řádu, a to se zřetelem k jeho ustanovení § 52, protože exekuční řád nemá zvláštní úpravu pro případy nařízení exekuce vyklizením bytu.

³⁰ Kurka, V.: Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce. I. vydání. ASPI, a.s., 2005, str. 256

Ještě před samotným nařízením exekuce však exekuční soud zkoumá, zda je v případě účastníků exekučního řízení splněna podmínka věcné legitimity.³⁴

- na straně oprávněné platí, že návrh na nařízení exekuce může být podán pouze osobou, která sama sebe označí za oprávněného a je tedy nositelem hmotněprávního oprávnění, jež má být vykonatelné
- na straně povinné je třeba zjistit, zda osoba označená jako povinný má skutečně exekučním titulem uloženou (nebo obligačně zavázanou) povinnost vůči oprávněnému. Exekuční soud tedy musí návrh na provedení exekuce porovnat s exekučním titulem.

Exekuční soud musí dále přezkoumat, zda je exekuční titul vykonatelný. Zjistí-li tedy například, že trestní příkaz, v němž bylo rozhodnuto i o náhradě škody poškozenému nebyl doručen povinnému do vlastních rukou, a není tedy vykonatelný, nejsou již z tohoto důvodu splněny podmínky pro nařízení exekuce. Byl-li však návrh na exekuci podán v době, kdy se dosud exekuční titul nestal vykonatelným, ale v okamžiku vydání usnesení exekučního soudu, jímž je nařízeno provedení exekuce a jímž je soudní exekutor pověřen provedením exekuce již exekuční titul vykonatelný byl, není to překážkou nařízení exekuce.

Jakmile je exekučnímu soudu ve stanovené (15-denní) lhůtě doručen bezvadný návrh na provedení exekuce, soud usnesením exekuci nařídí a jejím provedením pověří soudního exekutora. Soud přitom nerozhoduje, jakým způsobem má být exekuce provedena, a to ani v případě, kdy způsob provedení exekuce jednoznačně vyplývá z exekučního titulu. Zůstává proto jen v rukou exekutora, jakou cestu k vymožení nároku oprávněného si zvolí.

Usnesení soudu o nařízení exekuce se doručuje exekutorovi, oprávněnému, povinnému a orgánu, který je podle zvláštních právních předpisů pověřen vedením evidence zástavních práv k movitým věcem, evidence majitelů a držitelů motorových vozidel a centrální evidence exekucí, orgánům pověřeným vedením evidence, (rejstříku) právnických osob, centrálnímu depozitáři a jiným osobám oprávněným vedením evidence investičních nástrojů a katastrálnímu úřadu v obvodu, v jehož obvodu působnosti se nachází sídlo soudu, který exekuci nařídil (§ 44 odst. 3 EŘ).

³⁴ Mikšovský, P.: Zákon o soudních exekutorech a ex. činnosti – Komentář. I. vydání, IFEC s.r.o., 2001, str. 78

Oprávněnému i povinnému soud doručuje usnesení do vlastních rukou, přičemž povinnému nesmí být usnesení o nařízení exekuce doručeno dříve než exekutorovi a oprávněnému. Pokud povinný usnesení o nařízení exekuce odmítne přijmout, provádí se náhradní doručení a usnesení je ze zákona doručeno dnem, kdy povinný přijetí odepřel. O tomto následku musí být povinný doručovatelem zásilky poučen.

Nejdůležitějším důsledkem nařízení exekuce pro povinného je tzv. **generální inhibitorium**, tedy zákaz nakládání se svým majetkem včetně nemovitostí a majetkem patřícím do společného jmění manželů (§ 44 odst. 7 EŘ). Toto inhibitorium je generální v tom smyslu, že postihuje veškerý majetek povinného, tedy i ten, o kterém exekutor či soud v době nařízení exekuce neví. Tato šíře inhibitoria je však vyvážena povolením jistých výjimek. Jedná se o nakládání s majetkem v mezích běžné obchodní činnosti, při uspokojování základních životních potřeb, udržování a správy majetku. „Porušením zákazu dispozice s majetkem by povinný mohl dovršit skutkovou podstatu trestného činu podle § 171 TZ – maření výkonu úředního rozhodnutí (to však pouze za podmínky, že by se skutečně seznámil s obsahem usnesení o nařízení exekuce, resp. s obsahem exekučního příkazu), § 256 TZ – poškozování věřitele nebo podle § 256a TZ – zvyhodňování věřitele.“³⁵

Exekuční řád sankcionuje jakýkoliv úkon dlužníka, kterým vybočuje z mantinelů generálního inhibitoria po nařízení exekuce, výslovně absolutní neplatností případných úkonů přesto, že nařízení exekuce nemá účinky jako nařízení výkonu rozhodnutí podle OSŘ soudem. Soud může místo nařízení exekuce též rozhodnout o zamítnutí návrhu na nařízení exekuce podle § 264 odst. 2 OSŘ pro nemožnost ani částečného uspokojení pohledávky oprávněného.

R 87/2003 výzva soudu k prohlášení o majetku povinného:³⁶

- Soudní exekutor poté, co mu bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce, může před vydáním exekučního příkazu podle § 47 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád, navrhnout soudu, aby předvolal povinného a vyzval ho k prohlášení o majetku. V odůvodnění se dále uvádí: „Prohlášení o

³⁵ Mikšovský, P.: Zákon o soudních exekutorech a ex. činnosti – Komentář. I. vydání, IFEC s.r.o., 2001, str. 80

³⁶ Kurka, V.: Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce. I. vydání. ASPI, a.s., 2005, str. 256-257

majetku je prostředek, který umožňuje věřiteli peněžité pohledávky zjistit majetek dlužníka, na který by mohl posléze vést k vymožení své peněžité pohledávky efektivně a úspěšně výkon rozhodnutí. S ohledem na začlenění tohoto oprávnění do hlavy III. zákona č. 120/2001 Sb. – který je ve vztahu k občanskému soudnímu řádu zákonem speciálním – je možno dospět k závěru, že exekutor má speciální práva jako veřejný činitel ve vztahu k institutu prohlášení majetku povinného a může podat soudu návrh na prohlášení o majetku i po zahájení řízení, resp. poté, co mu bylo doručeno usnesení o nařízení exekuce.“

Exekutora může oprávněný změnit, i když nejde o případ vyloučení podle § 29 odst. 11 EŘ. Na návrh oprávněného, kdy jsou pro to důvody zvláštního zřetele hodné a po vyjádření exekutora, může být soudní exekutor rozhodnutím soudu zbaven pověření k provedení exekuce (§ 44 odst.9 EŘ). V případě souhlasu exekutora jej soud zproští vždy. Zákon už ale oprávněnému neumožňuje, aby navrhl v průběhu exekučního řízení změnu spočívající v tom, že dále bude veden výkon rozhodnutí soudem (zákon totiž přímo stanoví podmínku, že soud pověří provedením exekuce jiného soudního exekutora, kterého navrhne oprávněný, a věc mu přímo postoupí).

„Pokud se však oprávněný rozhodne změnit soudního exekutora bez toho, aby riskoval, že soud neuzná, že jsou v daném případě důvody zvláštního zřetele hodné, má možnost navrhnout soudu zastavení exekuce (§ 268 odst. 1 písm. c) OSŘ). Pro zastavení exekuce se podle § 52 EŘ použijí ustanovení OSŘ o zastavení výkonu rozhodnutí. Po zastavení exekuce může s procesem disponovat opět v plném rozsahu oprávněný“.³⁷ Účinky původního návrhu oprávněného na nařízení exekuce zůstávají zachovány. Odměna exekutora se vypočítá tak, jako by k došlo k zastavení exekuce (§ 44 odst. 9 EŘ).

Proti usnesení o nařízení exekuce je přípustné **odvolání**, v němž nelze namítat jiné skutečnosti než ty, jež jsou rozhodné pro nařízení exekuce. K ostatním soud nepřihlédne a nařízení exekuce potvrdí. Neodůvodněné odvolání soud odmítne (§ 44 odst. 10 EŘ). V tomto případě se jedná o velmi tvrdou koncentraci exekučního řízení, v němž se uplatňuje princip plné apelace.

---

³⁷ Mikšovský, P.: Zákon o soudních exekutorech a ex. činnosti – Komentář. I. vydání, IFEC s.r.o.,2001, str. 80

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2003, sp. Zn. 20 Cdo 416/2003:³⁸

- Proti usnesení, kterým odvolací soud podle § 44 odst. 10 věty druhé zákona č. 120/2001 odmítl odvolání, není dovolání přípustné. Předmětem tohoto usnesení není posouzení věcné správnosti usnesení soudu prvního stupně, jímž byla nařízena exekuce; vystihuje jen obsahový nedostatek v odvolacím řízení přípustných námitek. Z odůvodnění: „Jde-li o usnesení odvolacího soudu, upravují přípustnost dovolání ustanovení § 237 až 239 OSŘ. Z ustanovení § 237 odst. 1 OSŘ přípustnost dovolání nevyplývá, protože usnesení, kterým odvolací soud odmítl podle § 44 odst. 10 věty druhé zákona č. 120/2001 Sb. odvolání, není rozhodnutím ve věci samé”.

6.2.6. Provádění exekuce

Ihned po vydání a doručení usnesení o nařízení exekuce soudem (tedy aniž by bylo doručeno dlužníkovi!) je exekutor oprávněn dle vlastní úvahy (či návrhu oprávněného - § 50 odst. 1 EŘ) rozhodnout, jakým způsobem, či způsoby (§ 58 odst. 2 a 3 a § 59 EŘ) bude exekuce provedena. Na základě toho vydá exekuční příkaz s uvedením konkrétního způsobu (způsobů) provedení exekuce (§ 59 EŘ).

Exekuční příkaz (tj. příkaz k provedení exekuce) je procesní formou, která má účinky nařízení výkonu rozhodnutí soudem podle občanského soudního řádu (§ 261 až 264 OSŘ). Exekuci podle exekučního příkazu lze provést až po právní moci usnesení soudu o nařízení exekuce. Od provedení exekuce může exekutor upustit pouze tehdy, splní-li povinný dobrovolně to, co mu ukládá exekuční titul, a zároveň uhradí-li náklady exekuce.

Proti usnesení exekutora o vydání exekučního příkazu není přípustné odvolání ani jiný opravný prostředek, neboť exekuční příkaz je považován za obdobu usnesení soudu, kterým se upravuje vedení řízení, kde opravné prostředky nepřicházejí v úvahu.

Exekuční příkaz má tyto zákonem stanovené náležitosti (§ 48 EŘ):

- označení soudu, který usnesením exekuci nařídil,

³³ Kurka, V.: Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce. I. vydání. ASPI, a.s., 2005, str. 251

- označení exekutora pověřeného provedením exekuce,
- označení exekučního titulu a orgánu, který jej vydal, nebo osoby, která jej vyhotovila,
- označení účastníků,
- označení povinnosti, která má být exekucí vymožena,
- způsob provedení exekuce,
- označení osob, kterým se doručuje exekuční příkaz,
- výrok, poučení o odvolání, den a místo jeho vydání a podpis exekutora.

Vydání exekučního příkazu má řadu zásadních důsledků:

- a) jednak se jím upřesňuje, který majetek bude exekucí postižen a vyplývá z něj i způsob provedení exekuce,
- b) důsledkem doručení exekučního příkazu dlužníkovi či poddlužníkovi je bezvýjimečné inhibitorium, tedy bezvýjimečný zákaz povinnému majetek postižený exekučním příkazem převést na jinou osobu, zatížit jej nebo s ním jinak nakládat. Pokud by tak povinný učinil, prohlašuje EŘ tyto právní úkony povinného za absolutně neplatné,
- c) okamžik doručení exekučního příkazu určuje pořadí prováděné exekuce, a to při konkurenci více exekucí prováděných exekutory podle exekučního řádu, ale především při konkurenci více druhů exekuce (správní, výkonu rozhodnutí, provádění exekuce), viz zákon č. 119/2001 o „střetu exekucí“, kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí.

Exekuční příkaz ovšem může být vydán pouze na majetek, který je přesně určen a exekutor jej tedy zná. Na majetek, který exekutor nepostihl exekučním příkazem se dále vztahuje generální inhibitorium jako důsledek nařízení exekuce soudem a povinný může tohoto majetku použít k dobrovolnému splnění vymáhané povinnosti, popř. k uspokojování základních životních potřeb.

V okamžiku doručení usnesení o nařízení exekuce a případně také exekučního příkazu se poprvé seznamuje povinný se skutečností, že jeho majetek bude použit na úhradu judikované pohledávky věřitele. V tomto okamžiku může povinný (dlužník) poprvé zvolit advokáta a jeho prostřednictvím se bránit proti dopadům nařízené exekuce.

První možností obrany dlužníka je samozřejmě dobrovolné splnění vymáhané povinnosti. Druhou možností je podání odvolání, avšak s vědomím, že namítat lze pouze nedostatek podmínek pro nařízení exekuce (§ 44 odst. 10 EŘ). Třetí možností je návrh na odklad exekuce a čtvrtou možností je návrh na zastavení exekuce. Poslední možností je uplatnění námítky podjatosti, avšak jejím důsledkem je maximálně skutečnost, že provedením exekuce bude pověřen jiný exekutor. Exekuce samotná a účinky rozhodnutí exekutora a soudu trvají, avšak po dobu sporu o podjatost či nepodjatost exekutora je všechen majetek povinného „zmrazen“. O všech těchto procesních prostředcích obrany povinného, s výjimkou dobrovolného splnění, rozhoduje soud.

Podobně jako soud, tak i exekutor může, pokud to pokládá za účelné, předvolat povinného a vyzvat jej k dobrovolnému splnění povinnosti k prohlášení o majetku.

6.2.7. Způsoby provedení exekuce

S ohledem na fakt, že exekuční právo je právem veřejným, je exekuci možno provést pouze a výlučně způsoby stanovenými zákonem. Na rozdíl od výkonu rozhodnutí může být exekuce prováděna i více způsoby najednou a souběžně (§ 58 odst. 2 EŘ), popř. postupně v závislosti na úspěšnosti předchozích způsobů provádění exekuce. Povinný tedy nemůže namítat (tak jako u výkonu rozhodnutí), že exekuce je prováděna způsobem zjevně nevhodným (§ 264 odst. 1 OSŘ), protože sám zákon (Exekuční řád) dává exekutorovi možnost provádět exekuci několika způsoby najednou. Způsob provedení exekuce nezávisí na vůli oprávněného, ale určuje jej exekutor (§ 58 odst. 3 EŘ), což je mimo jiné projevem jeho institucionální nezávislosti (§ 2 EŘ). Samotný oprávněný se ke způsobu provedení exekuce může vyjádřit jen v případě, kdy jej exekutor vyzve.

Stejně jako v občanském soudním řízení, i v řízení exekučním rozlišujeme exekuci na peněžité plnění a exekuci na splnění jiné povinnosti než je peněžité plnění. Jednotlivé základní způsoby provádění exekuce dle exekučního řádu jsou shodné se způsoby výkonu rozhodnutí dle OSŘ, avšak s jedinou výjimkou, a sice, že exekutor není oprávněn zřídit rozhodnutím exekuční zástavní právo k nemovitostem povinného. Na rozdíl od slovenského zákona o soudních exekutorech totiž nebyla v českých poměrech při vytváření EŘ nalezena shoda

v otázce, zda by exekutor měl být oprávněn svým rozhodnutím (usnesením) zřídit „exekutorské zástavní právo na nemovitostech“ obdobně jako soud.

Je třeba však poznamenat, že § 66 odst. 6 EŘ, který stanoví, že: „Exekutor pověřený provedením exekuce je oprávněn podat jménem oprávněného návrh na zřízení soudcovského zástavního práva.“, alespoň zakotvuje zákonné zmocnění exekutorovi k podání návrhu jménem oprávněného. Kromě takto upravené výjimky zákonného zmocnění exekutora se však v ostatním použijí ustanovení upravující výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva na nemovitostech obsažená v občanském soudním řádu (§ 338d – 338e OSŘ), včetně úpravy pořadí soudcovského zástavního práva v ustanovení § 338d OSŘ (pořadí je v zásadě určeno dnem, v němž soudu došel návrh na zřízení soudcovského zástavního práva), protože zřízení soudcovského zástavního práva je výlučně jedním ze způsobů výkonu rozhodnutí. Logicky proto v tomto případě ani nemůže dojít ke střetu provádění exekuce a výkonu rozhodnutí.

Rozhodnutí o provedení exekuce zřízením soudcovského zástavního práva tedy zůstává plně v pravomoci soudů. Pro pořadí a účinky soudcovského zástavního práva je rozhodující den, kdy byl návrh na výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva exekutorem v plné moci za oprávněného doručen exekučnímu soudu. Samotný návrh exekutora na zřízení soudcovského zástavního práva je tak uplatněním jednoho ze způsobu výkonu rozhodnutí podle OSŘ.

Naproti tomu je však exekuční řád obohacen oproti OSŘ o některé „nové“ způsoby provádění exekuce. Jejich novost spočívá zejména v tom, že poprvé upravují procesní postup při realizaci práv, která za doby vzniku části šesté OSŘ buď neexistovala, nebo výkon rozhodnutí postižením těchto práv nebyl prováděn. V neposlední řadě je třeba zmínit i judikaturu, která k možnosti postižení v zákoně zvláště nezmíněných práv přistupovala velmi skepticky a exekuci některými způsoby v podstatě znemožnila (zástavy ve vlastnictví třetích osob, obchodní podíly ve společnostech apod.).³⁹

Z důvodu předejití výkladovým obtížím byly proto v exekučním řádu **nově výslovně upraveny i tyto „způsoby“ výkonu rozhodnutí**, aby nebylo možno

---

³⁹ Rašovská, I.: Jak být úspěšný v exekuci. I.vydání. ORAC, s.r.o., 2002, str. 142

dovodit nemožnost provádění takovýchto způsobů exekuce soudním exekutorem.

Nejdůležitějším ustanovením v tomto směru § 63 EŘ, který výslovně připouští exekuci postižením podílu povinného jako společníka nebo komanditisty ve společnosti a exekuci postižením členských práv a povinností povinného jako člena v družstvu. Ustanovením § 59 odst. 3 EŘ je výslovně připuštěna exekuce prodejem zástavy (a to i ve vlastnictví třetích osob) a ustanovením § 64 je připuštěna exekuce postižením patentů, průmyslových vzorů, ochranných známek a licencí.

Pokud jsou exekucí postiženy patenty, průmyslové vzory a ochranné známky, musí být exekuční příkaz doručen Úřadu průmyslového vlastnictví, jež k nim vede v rejstřících příslušné zápisy. Podle povahy těchto práv se buď použijí přiměřeně ustanovení o prodeji movitých věcí (patenty, průmyslové vzory a ochranné známky) anebo ustanovení o přikázání pohledávky (práva z licence). Mikšovský se domnívá, že:⁴⁰ „Je poněkud diskutabilní otázka, do jaké míry je slučitelné s ústavním pořádkem (Listina práv a svobod, čl. 11 a také s ustanovením Madridské dohody a Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví) ustanovení, že v průběhu exekučního řízení (tedy ještě před zpeněžením patentů, průmyslových vzorů a ochranných známek) vykonává všechna práva při převodu patentů, průmyslových vzorů a ochranných známek, která jinak přísluší povinnému jako jejich majiteli zapsanému v patentovém rejstříku, v rejstříku průmyslových vzorů a rejstříku ochranných známek, soudní exekutor“. Rašovská tuto otázku neřeší, naopak uvádí, že:⁴¹ „Byť postižení práv duševního a průmyslového vlastnictví nebude patřit k častým způsobům provedení exekuce, je třeba přivítat výslovnou úpravu postupu při exekuci, neboť k těmto otázkám se dosud ani judikatura nevyjádřila, nehledě na výslovnou úpravu v OSŘ.“

Posledním „novým“ způsobem provádění exekuce je exekuce na cenné papíry, u které § 67 EŘ upravuje navíc oproti § 334 odst. 3 OSŘ způsob zpeněžení. Exekutor má podle povahy cenného papíru možnost buď vyzvat toho, kdo má plnit, aby odpovídající plnění odevzdal exekutorovi a přitom postupuje

⁴⁰ Mikšovský, P.: Zákon o soudních exekutorech a ex. činnosti – Komentář. I. vydání, IFEC s.r.o., 2001, str. 109-110

⁴¹ Rašovská, I.: Jak být úspěšný v exekuci. I. vydání. ORAC, s.r.o., 2002, str. 142

přiměřeně podle ustanovení o exekuci příkázáním pohledávky, nebo se postará o jejich zpeněžení převodem na třetí osobu podle ustanovení upravujících prodej movitých věcí. Do doby zpeněžení cenného papíru ovšem vykonává práva z cenného papíru sám exekutor (analogicky k § 64 odst. 3 in fine EŘ).

Exekucí se má docílit zpeněžení jednotlivých majetkových předmětů povinného a z docíleného výtěžku má být oprávněný nuceně uspokojen.

Jako možné způsoby exekuce ukládající zaplacení peněžité částky EŘ stanoví:

- srážky ze mzdy a jiných příjmů,
- příkázání pohledávky,
- prodej movitých věcí a nemovitostí,
- prodej podniku.

V případě exekuce na nepeněžitá plnění, zná EŘ tyto způsoby:

- vyklizení,
- odebrání věci,
- rozdělení společné věci,
- provedení prací a výkonů.

Exekuci prodejem zástavy lze pro zajištěnou pohledávku provést prodejem zastavených movitých věcí a nemovitostí.

Pokud se týká všech způsobů provádění exekuce, tak s výjimkou soudcovského zástavního práva, platí tři zásady:

- a) přiměřeně se použijí ustanovení občanského soudního řádu upravující příslušný způsob výkonu rozhodnutí pro ten který způsob provádění exekuce,
- b) exekutor nerozhoduje o právech a povinnostech třetích osob a
- c) není-li stanovena výjimka, je exekutor oprávněn učinit všechny úkony, které jinak dle OSŘ činí soud, soudce, soudní vykonavatel, zaměstnanec soudu.

Exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů odkazuje v § 60 EŘ na ustavení OSŘ. Předmětem tohoto způsobu exekuce je právo povinného na vyplacení mzdy případně jiných příjmů povinného. Při rozhodování o tomto exekučním způsobu je dobré, aby byly sladěny zájmy jak povinného, tak oprávněného, přičemž primární je samozřejmě zájem oprávněného. Zájmem oprávněného je, aby bylo zajištěno co nejrychlejší a nejspolehlivější uspokojení jeho peněžité

pohledávky, kdežto zájmem povinného je zase zajistit, aby v důsledku provádění srážek ze mzdy nedošlo k ohrožení jeho existence. V souvislosti s tímto exekučním způsobem je nutné zmínit tu skutečnost, že již návrh na provedení tohoto druhu exekuce vztahující se na mzdu povinného musí obsahovat přesné označení zaměstnavatele, vůči kterému má povinný právo na mzdu. Jakmile je doručeno plátcí mzdy nařízení exekuce, začne provádět srážky. Jak již z názvu tohoto exekučního způsobu vyplývá, je možné touto exekucí postihnout nejenom srážky ze mzdy, ale i jiné příjmy, tzn. jiné srovnatelné příjmy se mzdou jako je např. důchod, stipendium, odměny členů družstva atd.

Exekutor však nerozhoduje v případě, kdy výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy je prováděn ve prospěch více oprávněných. Dle § 288 OSŘ totiž v případě, kdy o to požádá plátcé mzdy, oprávněný nebo povinný, určí soud, jaká částka má být v příslušném výplatním období ze mzdy povinného sražena. Je-li více oprávněných, soud rozhodne, kolik peněz z této částky připadne na každého z nich. Exekutor uvedené oprávnění samostatně nemá.

U exekuce příkázáním pohledávky se rovněž použije přiměřeně OSŘ. Takto je možné postihnout bankovní účet povinného, tím že se z tohoto účtu odepíše pohledávka oprávněného. Postupuje se následujícím způsobem. Poté, co je peněžnímu ústavu doručeno nařízení exekuce, je tento povinen ihned zablokovat peněžní prostředky na účtu povinného až do výše vymáhané pohledávky oprávněného a zároveň je znemožněno povinnému nakládání s tímto účtem.

Exekuční řád však uvádí, že se nepoužije § 316 odst. 2 OSŘ. Podle uvedeného ustanovení v případě, kdy má být uspokojeno několik pohledávek, může dlužník povinného odevzdat sraženou částku soudu. Dlužník povinného je pak povinen odevzdat sraženou částku soudu, jestliže mu to na žádost některého z oprávněných nařídí soud. Soud pak odevzdanou částku rozvrhne mezi oprávněné a vyplatí jim částku na ně připadající. Exekutor uvedené oprávnění nemá.

Tímto způsobem exekuce je možné i uspokojení jiné peněžité pohledávky, než pohledávky u účtu u peněžitého ústavu. Také je tímto druhem exekuce možné postihnout jiná majetková práva, jimiž se rozumí především majetková práva, která nejsou peněžitými pohledávkami a jsou převoditelná. Povinnému je tedy po nařízení exekuce znemožněno jakékoli nakládání s těmito jinými

majetkovými právy a oprávněnému je umožněno, aby se z těchto práv uspokojil. Zároveň lze postižením jiných majetkových práv provést také postižení podílu povinného jako společníka nebo komanditisty v komanditní společnosti nebo postižením členských práv a povinností povinného jako člena v družstvu. Také sepsané patenty, průmyslové vzory a ochranné známky je oprávněn exekutor zpeněžit a uspokojit tak oprávněného. Je však nutné upozornit na tu skutečnost, že tímto způsobem exekuce nelze postihnout práva spojená výhradně s osobou povinného, zejména právo na původcovství. Exekutor přitom dle EŘ postupuje přiměřeně a podle ustanovení o exekuci prodejem movitých věcí.

Exekuce formou prodeje movitých a nemovitých věcí, které jsou ve vlastnictví povinného a z jejichž výtěžku z prodeje je následně možné uspokojit pohledávku oprávněného, je dalším ze způsobů uspokojení peněžitě pohledávky. U tohoto způsobu exekuce je nutné, aby oprávněný ve svém návrhu uvedl seznam věcí, na které má být provedena exekuce, v případě, že tak neučiní, exekutor zajistí veškeré movité i nemovité věci a vezme je do úschovy nebo je uloží u vhodného schovatele. **U nemovitostí** je navíc nutné, aby povinný doložil listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány, popřípadě též veřejnými listinami notáře, že nemovitost je ve vlastnictví povinného. Sepsané věci jsou následně znalecky odhadnuty, pokud samozřejmě cena není stanovena úředně. Vyžaduje-li to účel exekutora, je oprávněn prohledat byt povinného a jiné místnosti, které užívá a v nichž má své věci, jako skříně a jiné schránky a jestliže je to třeba i šaty, které má povinný na sobě. Za účelem provedené prohlídky je exekutor oprávněn otevřít zavřené dveře domu povinného, dveře do jeho bytu nebo dveře jiné místnosti nebo prostory jím užívané, dveře jeho skříně a schránky, jestliže je možnost zámečnicka domu, bytu, jiné místnosti nebo skříně a schránky po otevření opět uzavřít. K otevření zámku je třeba povolat zámečníka. Při provádění prohlídky je nutno postupovat šetrně, zejména jde-li o prohlídku šatů, které má povinný na sobě. Není-li exekutor stejného pohlaví, je povinen si přibrat k prohlídce šatů osobu stejného pohlaví.

Po zajištění všech movitých věcí, které jsou součástí exekuce, následuje dražba, ze které je uspokojena pohledávka oprávněného. Hotové peníze mohou být samozřejmě zajištěny také. Z nich je posléze bez provedení dražby pohledávka oprávněného uhrazena.

Jak jsem se již zmínila, pro exekuci prodejem nemovitosti je nutné, aby oprávněný (exekutor, případně povinný na výzvu soudu nebo exekutora) přesně označil nemovitost, jejíž prodej navrhuje a musí taktéž být prokázáno, že je nemovitost ve vlastnictví povinného (výpisem z Listu vlastnictví vedeného příslušným Katastrálním úřadem). Nařízení této exekuce se vztahuje na nemovitost i s jejími součástmi a příslušenstvím. Exekutor je oprávněn podat jménem oprávněného návrh na zřízení soudcovského zástavního práva. Poté, co byla provedena exekuce prodejem nemovitostí, provádí exekutor přípravné úkony pro rozhodnutí soudu o rozvrhu. Exekutor však rozvrhová jednání neprovádí. Částky přizvané věřitelům exekutor vyplatí podle pravomocných rozvrhových usnesení soudu.

Exekuční řád však stanoví v případě prodeje nemovitostí pro exekutora určité výjimky a odchylky od ustanovení OSŘ.⁴² Podle § 336m odst. 2 OSŘ v případě, kdy vydražitel nezaplatí nejvyšší podání ani v dodatečné lhůtě, kterou mu určil soud a která nesmí být delší než jeden měsíc, usnesení o přiklepu se marným uplynutím této dodatečné lhůty zrušuje a soud nařídí další dražební jednání. Podle § 336m odst. 1 OSŘ je takový vydražitel povinen nahradit náklady vzniklé státu a účastníkům v souvislosti s dalším dražebním jednáním a nahradit vzniklou škodu tím, že nezaplatil nejvyšší podání. Exekutor však podle ustanovení EŘ o těchto závazcích nesmí rozhodovat, to může učinit pouze soud. Dle ustanovení § 337d OSŘ v případě, že v dražbě byly prodány všechny nemovitosti, na kterých váznou pohledávky zajištěné zástavním právem pro tutéž pohledávku (tzv. vespolečné zástavní právo), uhradí se takové pohledávky při rozvrhu jednotlivých rozdělovaných podstat poměrně podle zbytku rozdělovaných podstat, které zbývají u každé jednotlivé nemovitosti po uhrazení předcházejících nároků. Pokud věřitel žádá uspokojení jiném poměru, přikáže se osobám, které by v důsledku toho obdržely z rozdělované podstaty méně, částka, která by připadla na takovou pohledávku až do výše schodku z jednotlivých rozdělovaných podstat.

Exekuce prodejem podniku je možná jen v případě, kdy je doloženo že podnik nebo jeho část je majetkem povinného. Exekutor má při prodeji podniku právo ustanovit v exekučním příkazu správce podniku, jehož jmenuje ze

---

⁴² Rašovská, I.: Jak být úspěšný v exekuci. I.vydání. ORAC, s.r.o., 2002, str. 144

seznamu správců konkurzních podstat vedeného u příslušného obchodního soudu. To znamená, že správcem podniku (na rozdíl od soudního exekutora) může být ustanovena také veřejná obchodní společnost. Z následného výtěžku prodeje se uspokojí oprávnění. U tohoto způsobu provedení exekuce se použijí pravidla jako u způsobu exekuce prodejem movitých a nemovitých věcí.

6.2.8. Odklad exekuce a kdy je možný?

Jednou z klasických možností obrany povinného proti nařízené exekuci je tzv. odklad exekuce. Je tak činěno hlavně tehdy, kdy nelze od povinného reálně očekávat, že svůj závazek vůči oprávněnému v nejbližší době sám splní nebo lze očekávat, že exekuce bude z nějakého důvodu zastavena. V návrhu povinného na odklad exekuce musí být přesně uvedeno na jakou dobu žádá odklad exekuce s uvedením předpokládaného způsobu plnění. Po překlenutí doby, na kterou byla exekuce odložena a během níž nedošlo k plnění, je v exekuci dále pokračováno.

Důvody pro povolení (nařízení) odkladu provedení exekuce jsou tedy v zásadě dvojí. Dle § 266 odst. 1 OSŘ lze odložit provedení exekuce, „jestliže se povinný bez své viny ocitl přechodně v takovém postavení, že by neprodlený výkon rozhodnutí mohl mít pro něho nebo příslušníky jeho rodiny zvláště nepříznivé následky a oprávněný by nebyl odkladem výkonu rozhodnutí vážně poškozen“. Dle § 266 odst. 2 OSŘ pak lze odložit provedení exekuce, jestliže lze očekávat, že „výkon rozhodnutí bude zastaven“. Tyto důvody judikatura i doktrína pečlivě rozlišují.

Jak ve svém článku uvádí Rakovský,⁴³ „na první pohled by se mohlo zdát, že § 266 odst. 1 OSŘ zohledňuje při provádění exekuce pouze sociální poměry povinného (dlužníka). Takový závěr je ovšem povrchní. Již stará doktrína dovozovala, že sociální poměry povinného se mohou stát důvodem odkladu pouze za předpokladu, že

- pokračováním v provádění exekuce by byl povinný (dlužník) se svou rodinou značně ohrožen (panuje shoda o tom, že ona nepříznivost

---

⁴³ Rakovský, A.: Odklad exekuce pro přechodné zhoršení postavení povinného. Právní rozhledy, č. 20, 2004

následků musí být vždy posuzována v poměru k „situaci kdyby se dlužník v přechodně nepříznivém postavení neocitl“) a zároveň

- povinný se dostal do nepříznivého sociálního postavení nikoliv vlastní vinou (dle nejcitovanějšího komentáře současné doby se povinný ocitl v nepříznivém postavení „bez své viny“ tehdy, „jestliže mu nelze vytknout zavinění na tom, v jakém postavení se po vydání exekučního titulu ocitl, tedy jestliže se povinný v tomto postavení ocitl, ačkoliv zachoval potřebnou míru pečlivosti, kterou lze po něm požadovat“⁴⁴) a zároveň
- odklad lze pokládat za spravedlivý i vůči oprávněnému (je nutné si uvědomit, že to byl právě věřitel – oprávněný, který byl nucen většinou v nikoliv krátkém nalézacím řízení získat exekuční titul, zaplatil soudní poplatek a až do nařízení exekuce na přislíbené plnění čekal).

Jak judikatura, tak právní doktrína proto apelují na to, aby soud pečlivě zvažoval okolnosti navrženého odkladu a hodnotil vedle významu zájmu na ochraně povinného i vlastní účel exekuce, totiž zajistit rychlou a účinnou ochranu práv oprávněného.“

6.2.9. Zastavení exekuce

Exekuci lze samozřejmě i zastavit. Zde se uplatní ustanovení § 268 a 290 OSŘ jako obecné důvody zastavení exekuce, k nimž však musíme přiřadit i možnost zastavení exekuce z důvodu nesložení přiměřené zálohy na náklady exekuce oprávněných v určené lhůtě.

6.2.10. Věci nepodléhající exekuci a nezabavitelné částky

Ani dlužníkovi, na kterého je uvalena i několikerá exekuce, protože dobrovolně neplní vykonatelné rozhodnutí soudu nebo úřadu, nelze zabavit všechnen majetek nebo srazit veškeru mzdu – každému musí zůstat alespoň nezabavitelné minimum na živobytí.

Některé věci ve vlastnictví povinného (dlužníka) nepodléhají výkonu rozhodnutí, a nesmějí být proto při exekuci zabaveny, ať jde o výkon rozhodnutí

---

⁴⁴ Bureš, Drápal, Mazanec – Komentář k občanskému soudnímu řádu, str. 1236

prováděný soudem (a jeho vykonavateli) nebo úřadem soudního exekutora. Výkonem rozhodnutí jednak nemohou být postiženy věci, jejichž prodej je podle zvláštních právních předpisů zakázán, nebo které podle zvláštních právních předpisů výkonu rozhodnutí nepodléhají.

Z věcí, které jsou ve vlastnictví povinného, se exekuce dále nemůže týkat těch, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojení hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů, jakož i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s morálními pravidly. **Takto jsou z výkonu rozhodnutí vyloučeny zejména:**

- běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti,
- snubní prsten a jiné předměty podobné povahy,
- zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě
- hotové peníze do částky 1000 Kč.

Je-li povinný podnikatelem, nemůže se exekuce týkat těch věcí z jeho vlastnictví, které nezbytně potřebuje ke své podnikatelské činnosti. To neplatí, vázne-li na těchto věcech zástavní právo a jde-li o vymožení pohledávky oprávněného, která je tímto zástavním právem zajištěna. Při nedostatku podrobnější právní úpravy lze na rozsah postižitelného majetku usoudit ze srovnání postavení podnikatele v exekuci s jeho postavením v konkurzu. Konkurs (až na výjimky) povede k likvidaci podnikatelské činnosti povinného. V rámci exekuce jde o postižení majetku povinného v maximálním možném rozsahu (vzhledem k výši vymáhané pohledávky), nebude se však jednat o to, aby bylo zcela znemožněno další podnikání povinného. Z tohoto hlediska je pojem nezbytné nutnosti třeba vyložit tak, že je nezbytné zachovat povinnému – podnikateli takový majetek, který mu umožní, byť ve zcela minimálním rozsahu, podnikatelskou činnost. Jiný bude rozsah tohoto potřebného majetku u drobného podnikatele – fyzické osoby, jiný u obchodní společnosti.

Uvedená pravidla se vztahují také na případy, kdy je exekuce vedena prodejem spoluvlastnického podílu na věci.

Podobně jako nelze exekučně zabavit některé věci, nesmějí být zaměstnanci (povinnému) sraženy ze mzdy určité (nepostižitelné) částky. **Výše nezabavitelných částek se odvozuje od životního minima jednotlivce.** Za částky životního minima jednotlivce se pro účely srážek ze mzdy považuje

součet částky potřebné k zajištění výživy a základních osobních potřeb občana a částky potřebné k zajištění nezbytných nákladů na domácnost. Základní částka, která nemůže být povinnému (zaměstnanci) sražena z měsíční mzdy, představuje 62% částky životního minima jednotlivce (4300 Kč), tedy 2666 Kč. Dále se počítá 25% částky životního minima, tedy 1075 Kč, na každou osobu, které je zaměstnanec povinen poskytovat výživu.⁴⁵

6.3. Přiměřené použití OSŘ

Explicitně je přiměřené použití OSŘ na celý zákon o soudních exekutorech vyjádřeno v § 52 odst. 1 EŘ, pro jednotlivé způsoby výkonu exekuce je přiměřenost zakotvena v § 60 EŘ (přiměřené použití ustanovení OSŘ upravujících výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy na provádění exekuce srážkami ze mzdy), § 65 EŘ (přiměřené použití ustanovení OSŘ upravujících výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky na provádění exekuce příkázáním pohledávky), § 69 EŘ (přiměřené použití ustanovení OSŘ upravujících výkon rozhodnutí prodejem movitých věcí a nemovitostí na exekuci prodejem movitých věcí a nemovitostí), § 71 EŘ (přiměřené použití OSŘ pro exekuci prodejem podniku) a v § 73 EŘ (přiměřené použití OSŘ pro exekuce na nepeněžitá plnění). Tím, že se je EŘ zavedeno přiměřené použití OSŘ, je s výjimkou výslovných odchylek upravených ve zvláštní části exekučního řádu, možno aplikovat hodící se ustanovení OSŘ i na provádění exekucí podle exekučního řádu včetně přiměřeného použití dosavadní soudní judikatury a právní doktríny.

Skutečných výjimek ve zvláštní části je naprosté minimum a mají exekutorovi ulehčit provádění exekuce. V první řadě je třeba uvést § 66 odst. 1 EŘ, který záměrně odchylně stanoví, že „Při provedení exekuce prodejem movitých věcí povinného exekutor vždy, i bez návrhu oprávněného, zajistí movité věci, které sepsal. Zajištěné věci převezme do své úschovy nebo je uloží u vhodného schovatele“. Exekuce prováděná soudním exekutorem je tím fakticky upřednostněna před dalšími druhy exekucí, protože např. soudní vykonavatel již nemůže sepsat věc do soupisu, protože ji u povinného prostě nenalezne. Zajištěním věci je také, dle názoru zákonodárce, omezena možnost podávání

⁴⁵ Server MPSV: <http://www.mpsv.cz/clanek.php?lg=1&id=875>

neodůvodněných vylučovacích žalob, protože povinný (dlužník) věc nemůže užívat a do doby ukončení vylučovacího sporu bude věc v moci exekutora.

Dále se jedná o § 66 odst. 5 EŘ a § 70 odst. 5 EŘ, které stanoví povinnost ocenění nemovitosti nebo podniku „obvyklou cenou podle zvláštního právního předpisu“. Tato ustanovení tak představují zákonnou výjimku ze zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), jehož § 1 odst. 3 písm. a) stanoví, že „ustanovení zákona o oceňování majetku se nepoužijí v případech, kdy zvláštní předpis stanoví odlišný způsob oceňování“. Takovým zvláštním právním předpisem je v daném případě exekuční řád, který výslovně vyžaduje ocenění tzv. tržní cenou. Tato ustanovení mají umožnit skutečně tržní odhad ceny nemovitosti či podniku a nikoliv odhad administrativní. Odhad je totiž základem pro určení nejnižšího podání při dražbách nemovitostí či podniků a nemá příliš velký smysl vycházet při určení nejnižšího podání z ceny stanovené určitou z metod upravenou v zákoně o oceňování, jehož primárním cílem není dosažení tržní ceny.

Pouze drobnou výjimkou je zakotvení nabídkového režimu zvláště kulturně významných věcí v § 66 odst. 7 EŘ, a to tak, že nabídková povinnost exekutora příslušným institucím státu a obcí je splněna vyvěšením veřejné vyhlášky na úřední desce exekutora a soudu.

Z důvodu předcházení výkladovým potížím je v § 70 odst. 3 EŘ výslovně uvedeno, že exekutor (nikoli soud) ustanoví v exekučním příkazu správce podniku, kterým může být veřejná obchodní společnost, která je zapsána v seznamu správců konkursní podstaty. Z logiky věci plyne, že exekutor tomuto správci ustanoví i odměnu za správu podniku, a dále s ohledem na neslučitelnost jiné výdělečné činnosti (§ 3 odst. 1 EŘ) takovým správcem podniku nemůže být sám exekutor.

6.4. Rozhodování o právech třetích osob

K ochraně subjektivních práv jsou dle českého právního řádu povolány zásadně soudy, a proto exekutor nerozhoduje v případech, kde se střetávají práva (nároky) několika osob. Pravidelně k těmto střetům dochází v nesporných fázích exekučního řízení, kdy se účastníky stávají i ti, které zákon za účastníky označuje – přiměřeně se použije ustanovení § 94 odst. 2 OSŘ.

Nejčastějším případem jsou rozvrhová usnesení, která vydává soud, exekutor pouze činí veškeré přípravné úkony k rozvrhu, připravuje všechny podklady a činí všechny úkony nezbytné pro vydání takových usnesení (§ 61 odst. 2 EŘ pro exekuci srážkami ze mzdy, § 62 odst. 2 EŘ pro exekuci příkázáním pohledávky, § 68 EŘ pro exekuci prodejem movitých věcí a nemovitostí a § 70 odst. 4 EŘ pro exekuci prodejem podniku). Další častou situací, kdy dochází ke konkurenci práv třetích osob, je provádění exekuce srážkami ze mzdy nebo příkázáním pohledávky pro více oprávněných, kdy je ex lege vyloučeno rozhodování exekutora o tom, jak bude rozdělena sražená částka mezi všechny oprávněné (§ 61 odst. 1 EŘ ve vazbě na § 288 OSŘ nebo § 62 odst. 1 EŘ ve vazbě na § 316 odst. 2 OSŘ).

Zvláštním případem, kdy dle § 66 odst. 4 rozhoduje pouze soud a nikoliv exekutor, je rozdělování výtěžku v případě pohledávek zajištěných tzv. vespolným zástavním právem (zástavním právem váznoucím na více nemovitostech avšak zajišťujícím jednu pohledávku).

Posledním případem, kdy exekutor nerozhoduje o právech a povinnostech třetích osob je dle ust. § 66 odst. 3 EŘ a § 70 odst. 4 EŘ rozhodování o závazcích vydražitele při exekuci prodejem nemovitosti podle § 336n odst. 2 OSŘ a exekuci prodejem podniku podle § 338 za odst. 2 OSŘ.

6.5. Povaha úkonů exekutora

Dle § 28 druhá věta EŘ „úkony exekutora se považují za úkony soudu“. Toto ustanovení je klíčové pro výklad právního postavení exekutora, jeho ústavněprávního zakotvení a v rovině běžné praxe pro interpretaci ostatních navazujících právních norem exekučního řádu jakož i rozsahu přiměřené aplikace OSŘ. Z § 28 druhá věta EŘ vyplývá nepochybný charakter úkonů exekutora při exekuční činnosti, který je dán i tím, že exekutor je považován (dle § 4 EŘ) při výkonu exekuční činnosti za veřejného činitele a dle § 32 odst. 3 EŘ i tím, že za škodu exekutora je odpovědný i stát podle zákona č. 82/1998 Sb. Rubem těchto ustanovení o civilní a trestní odpovědnosti je oprávnění exekutora „vykonat všechny úkony, které jinak občanský soudní řád a jiné právní předpisy svěřují při provedení výkonu rozhodnutí soudu, soudci, vykonavateli nebo jinému zaměstnanci soudu“ (§ 52 odst. 2 EŘ). Z ust. § 52 odst. 2 EŘ mj. vyplývá, že

exekutor je oprávněn činit všechna rozhodnutí, která v průběhu exekuce činí soud. Tato pravomoc je velmi důležitá zejména při provádění exekuce prodejem nemovitosti či prodejem podniku, kdy exekutor je oprávněn vydávat usnesení (přiměřeně k ust. § 167 odst. 1 OSŘ – jinou formu rozhodnutí totiž exekuční řád nezná), která mají povahu usnesení, kterými se upravuje vedení řízení (srov. § 202 odst. 1 písm. a) OSŘ), a proti kterým se nelze odvolat.

Přestože se úkony exekutora považují za úkony soudu, exekutor při výkonu exekuční činnosti (na rozdíl od soudu) zcela nezávislý není. Osobu exekutora si totiž vybírá věřitel (soud ho na jeho žádost pověří provedením exekuce) a ten mu také hradí odměnu, hotové výdaje, ztrátu času při provádění exekuce, náhradu za doručení písemností atd. Kromě uvedeného má exekutor právo po věřiteli požadovat také odměnu za tzv. další činnosti. Exekutor na rozdíl od soudu bývá zainteresován na co nejširším zajištění majetku dlužníka. „Soud však jeho postavení vykládá tak, že je obdobné postavení soudu, a proto mu nemůže dát pokyn k tomu, jaký majetek nemá zajistit (i když exekutor porušuje zákon a znemožňuje dlužníkovi běžnou obchodní činnost), jaký způsob exekuce nemá volit, jak má provést veřejnou dražbu aj. Tento výklad přehlíží fakt, že exekutor není soudem či soudcem, ale pomocným výkonným orgánem exekučního řízení, podobně jako soudní vykonavatel, ale na rozdíl od něj sloužícím spíše věřiteli než exekučnímu soudu.“⁴⁶ Jak z uvedeného vyplývá, současná úprava není zcela vyhovující. Má-li být zamezeno „tunelování formou exekuce“, musí být exekutor soudem kontrolován obdobně jako je soudní vykonavatel nebo alespoň jako je soud nižšího stupně v rámci odvolání či dovolání.

6.6. Vývoj počtu exekucí v České republice a úspěšnost soudních exekutorů při vymáhání judikovaných pohledávek

Jestliže v minulých letech (od zavedení institutu soudního exekutora v roce 2001) byla exekuce méně využívaným způsobem výkonu rozhodnutí, stává se nyní stále častěji používaným exekučním prostředkem a celá oblast exekučního řízení se dostává do středu zájmu. Lze očekávat, že nápad případů exekuce, již nyní vysoký, bude i v příštích letech nadále stoupat. O tom svědčí především

---

⁴⁶ Boháček, M.: Čemu (také) slouží exekuce na základě notářského zápisu se svolením vykonatelnosti. Právní rozhledy, č. 2, 2002

zvyšující se nárůst nápadu těchto věcí. Jak uvádí prezident Exekutorské komory Podkonický,⁴⁷ zatímco loni exekutoři zasahovali téměř u 155 tis exekucí, letos by jejich počet mohl překročit hranici 200 tisíc. Většinu případů přitom tvoří drobné exekuce, kdy lidé nezaplatili účty za energie, telefon nebo pokuty za černou jízdu v MHD či pokuty za dopravní přestupky.

Pro použití exekuce k vymožení pohledávky hovoří jasně také zvyšující se životní úroveň naší společnosti, která způsobuje, že lidé vlastní více předmětů (hmotných i nehmotných) vhodných k postižení exekucí a účelu exekuce tak může být rychleji a snadněji dosaženo. Úspěšnost vymožených pohledávek do dlužné částky 100.000 Kč je relativně vysoká. Pohybuje se přibližně mezi 60 až 65 %. U pohledávek nad 100.000 Kč se však podaří vymoci už jen asi třetinu dlužné částky a s rostoucí částkou úspěšnost exekuce rapidně klesá.

Mezi větší případy exekucí patří zejména domácnosti, které si půjčily v bankách nebo u splátkových společností. Tempo jejich zadlužování je dle odborníků vražedné, statistiky ČNB uvádějí, že české domácnosti dluží bankám již více než 320 miliard korun.

ROK EXEKUCE	POČET EXEKUCÍ
2001	4 302
2002	57 954
2003	132 469
2004	155 156
2005 (odhad)	200 000

Zdroj: Exekutorská komora ČR

7. Osobní bankrot – účinné kladivo na dlužníky?

Institut osobního bankrotu, který přináší v prvním čtení schválený zákon o úpadku a konkurzu, by měl napomoci řešit alarmující stav v oblasti

⁴⁷ Podkonický, J.: Počet exekucí letos vzroste o třetinu na 200.000. www.epravo.cz, 2005

úpadkového práva. Zákon totiž umožňuje vyhlásit osobní bankrot kromě firem i fyzickým osobám, jež nejsou schopny splácet své dluhy. Schválení zákona vítají i soudní exekutoři a to přesto, že zákon může přispět k úbytku jejich práce.

Osobní bankrot je instrumentem hojně využívaným v zahraničních tržních ekonomikách, jehož úprava v naší legislativě doposud chyběla. Umožňuje, aby se dlužník (fyzická osoba), jenž není schopen dostát svým závazkům, obrátil na soud s návrhem o oddlužení. Návrh musí obsahovat splátkový kalendář, jenž posuzuje soud i věřitel. Poté, co soud zváží platební možnosti dlužníka, rozhodne o způsobu splácení jeho dluhu. Vychází přitom ze zásady, že dlužník musí po dobu pěti let vyžít ze životního minima a toho, čeho je třeba k životu a výdělků a zbývajících majetek, který má, se použije na umoření jeho závazků.

Výhodou osobního bankrotu je, že na jedné straně napomáhá zvýšení efektivity věřitelů při vymáhání pohledávek, na druhé straně umožňuje dlužníkovi zbavit se závazku už po pěti letech jeho splácení, aniž by musel být uhrazen v plné výši.

Nevýhodou návrhu zákona o konkursu a úpadku je fakt, že se dá poměrně lehce zneužít. Je třeba vytvořit účinné nástroje, které by tomu zamezily. Prezident Exekutorské komory ČR Juraj Podkonický proto doporučuje, aby byly do zákona přidány dvě podmínky:⁴⁸ "Za prvé, občan může zbankrotovat pouze jednou v životě. Za druhé, bude zřízen veřejně přístupný centrální registr osobních bankrotářů, ve kterém budou údaje vedeny po neomezenou dobu."

8. Z á v ě r

Zkušenosti ukazují, že zákon č. 120 z roku 2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (Exekuční řád) a o změně a doplnění dalších zákonů, si vydobyl za čtyři roky své existence v rámci českého právního prostředí, na naše poměry, nezvyklou vážnost. Účel a naděje, které do něj naši zákonodárci vkládali, tak do značné míry splnil.

---

⁴⁸ Bým, P., Stingl, T.: Osobní bankrot – milosrdné kladivo na dlužníky. www.profit.cz, 2005

Exekuční řád přináší nové možnosti zejména oprávněným a představuje průlom v oblasti legislativních počínů při vymáhání pohledávek. Obecná část zákona je podstatně odlišná od občanského soudního řádu, a to nejen zpřesněním dikce OSŘ nebo přiznáním nových práv subjektům zúčastněným na exekučním řízení, ale také zavedením nových institutů jako je např. exekuční příkaz.

Zvláštní část je „harmonizována“ s občanským soudním řádem prostřednictvím přiměřeného použití jednotlivých ustanovení OSŘ upravujících způsoby výkonu rozhodnutí. Zákon sám o sobě v této oblasti nepřináší převratné změny. Výjimky z OSŘ jsou skutečně minimální a slouží buď ochraně subjektů zúčastněným na exekučním řízení nebo zrychlují celý exekuční proces.

Jsou zde však konkrétní „drobnosti“, které mají na průběh exekučního řízení nebývalý význam.

Na prvním místě je třeba zmínit závazné 15-ti denní lhůty, ve kterých je exekutor povinen žádat soud o pověření k provedení exekuce a soud povinen (bez nařízení jednání) toto pověření udělit. Ačkoliv je stanovení maximální lhůty velmi pozitivním prvkem, z řad exekutorské obce stále častěji zaznívají názory, aby zákonodárce 15-ti denní lhůtu, v níž musí soud exekutora pověřit, zrušil, a soud tudíž mohl exekutora pověřit provedením exekuce přímo.

Obdobně na urychlení řízení působí 15-ti denní lhůta, ve které je oprávněn dlužník podat námitky proti exekuci a zejména uplatnění zásady koncentrace, kterou se řízení a rozhodování o námitkách řídí.

Nedocenitelný význam mají oprávnění exekutora ve vztahu ke třetím osobám, které jsou mu povinny poskytovat součinnost a poskytovat údaje, které exekutor potřebuje k provedení exekuce. Tato povinnost je zajištěna odpovědností za škodu, která by jejím porušením exekutorovi vznikla. Naše úprava navíc umožňuje, aby soud na návrh exekutora uložil třetím osobám pořádkovou pokutu (ke škodě věci není ve slovenské úpravě tato povinnost zajištěna žádnou sankcí).

Citovaná norma rozhodně není dokonalá. Současná praxe při provádění Exekučního řádu objevila řadu nejasností v platném zákoně, a proto byl předpis při zachování nynější koncepce procesního postupu soudů a exekutorů již několikrát novelizován. Objevily se však úvahy i o celkové

změně blíží se např. francouzskému modelu, kde soudy nezahajují exekuci, ta je zcela řízena exekutorem a soudy řeší jen sporné případy (dvě procenta všech prováděných exekucí).

Rovněž se uvažuje o možném zrušení dvoukolejnosti soudního výkonu rozhodnutí a exekucí. Základním předpokladem pro takové koncepční změny je však jednoznačný úspěch tohoto způsobu vymáhání práva oproti stávajícímu. Z trvale a postupně se zvyšujícího počtu podaných návrhů na nařízení exekuce je zřejmé, že nastal odklon od využívání „klasického“ soudního výkonu rozhodnutí. Tato skutečnost je dostatečným důkazem efektivity práce soudního exekutora v oblasti vynutitelnosti práva. Osobní, finančně motivovaný zájem exekutora na zdárném provedení exekuce je tím, co exekuční řízení urychluje. Nezávislý a nestranný exekutor, příslušník svobodného povolání, samostatný podnikatel, kterému Česká republika svěřila část oprávnění obecných soudů k provádění nuceného výkonu soudních rozhodnutí tak paradoxně státu opět dobývá to, co v důsledku své neschopnosti ztratil. Důvěru a vážnost.

Exekuce není v praktickém a společenském životě příliš oblíbená, neboť výrazně postihuje osobní a majetkovou sféru dlužníka, dotýká se jeho základních svobod. A proto může působit, bude-li prováděna rychle a nekompromisně, jako účinná prevence před často bezohledným a trestuhodným chováním některých dlužníků. To je také jeden ze způsobů, kterým lze postupně zvýšit pokleslou autoritu práva v naší společnosti.

Seznam použité literatury:

Bureš, J., Drápal, L., Mazanec, M.: Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. 6. vydání. Praha: C. H. Beck 2003

Boháček, M.: Čemu (také) slouží exekuce na základě notářského zápisu se svolením vykonatelnosti. Právní rozhledy, 2/2002

Bým, P., Stingl, T.: Osobní bankrot – milosrdné kladivo na dlužníky. ProfitCz, 2005

Hlavsa, P.: Exekuční řád s poznámkami a prováděcími předpisy. 2. vydání. Praha: Linde a. s., 2004

Kasíková, Plášil, Šimka, Kučera: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Komentář. IpravnikCz. Praha, 2005

Kurka, V.: Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce. 1. vydání. Praha: ASPI a. s., 2005

Novotný, P.: Exekuční řád – praktická příručka pro věřitele. 1. vydání. Grada Publishing, 2001

Macur, J.: Zásada projednací v civilním soudním řízení. Masarykova univerzita, Brno, 1997

Mikšovský, P.: Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Komentář. 1. vydání. IFEC s. r. o., 2001

Podkonický, J.: Loni bylo nařízeno 155 tis exekucí, Konkursní noviny, 5/2005

Podkonický, J.: Počet exekucí letos vzroste o třetinu na 200 tis, EpravoCZ, 2005

Popelík, M.: Svobodné povolání soudní vykonavatel, SP 1994

Rakovský, A.: Odklad exekuce pro zhoršené postavení povinného, Právní rozhledy, 20/1994

Rašovská, I.: Jak být úspěšný v exekuci. 1. vydání. ORAC s. r. o., 2002

Roztočil, A.: Kdo má nést náklady soudního exekutora při zastavení exekuce pro její bezvýslednost, Právní rozhledy, 8/2005

Smolík, P.: Advokát versus exekutor – ochrana zájmů klienta versus exekuce, Bulletin advokacie, 4/2002

Schelleová, I.: Exekuční řízení. 1. vydání. Eurounion s. r. o., 1998

Veselý, J., Rakovský, A.: Vybrané otázky aplikace zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (Exekuční řád), Bulletin advokacie, 11-12/2002

Winterová, A. a kolektiv: Civilní právo procesní. 2. vydání. Praha: Linde, a. s., 2002